AVIVAT ACADEMIA

A Nyugat-magyarországi Egyetem lapja

2010 : 4 : július - augusztus

VERSEK AZ APÁCZAI KAR ANTOLÓGIÁJÁBÓL

Kiss Balázs: Lávjú varrónő

piciny gyomrom feszes csomó,
szív szorít torkot
ha szavam hallod, légy ki oldod
cérna lelkem tán kibontod
legyen ollód testemnek gyógyszer,
könyörülj, vágj szét, sértve fuss el.

Golyó asszociáció

Föld (de súlyos)
szem (lélek)
üveg (rúzsos)
mellek (kérek)

Korcsma philosophiae – A-teista

ember mit mond, hiszed-e?
állat mit érez, mifene?
isten az ember?
ember egy állat?
vonjunk rá ma vállat...
mindjárt ekképp: Hmm?
hisz indigókkal tették
helyére az eget
hidd csak el jó öreg,
vagy nem ittál eleget?

Szól-a-vina

Lélek szörp, vattacsomó.
Miért néz?Legyint.
Olykor oly jó,
izgat megint.
Az vagy kinél a kéj, az álom.
Féltőn még remél drága párom.
Puha vászon, műanyag szálak
szállnak szét,
hol ott a jó szülő,
húsosfazék.
Kínzó féltékenység,
rebbenő türelem,
ha velem élsz
tetszik nekem,
s ha magadban meghalsz
értem, értem.
Félelem,
ennyi lesz életem.
Értelem mi győz,
játszi szellem,
illanó gőz,
végtelen...
Nekem szerelem.
Feledem ha bánt,
könnye mégis
húsomba szánt.
Recés nyelv elmar.
Minden ilyen könnyű, nemes.
Veled öröm?
Meghalni érdemes?

Lanczendorfer Zsuzsanna: Várás

Vártam az új csodát, elfogyott.
Vártam az igazat, elhagyott.
Vártam a reményt, elszökött,
Vártam az életet, elköltözött.
Vártam a várnivalót,
elvágtatott,
s itt hagyott.

Szénási Pál Mátyás: Hétköznapos

Ha az öreg sámán
kezelésbe venne
És tenyerében sírna agyvelőm
Vagy a lüktető idő is
Elkésne reggel
A kávém párájából
Mosolyogva kerülne elő
Az a nő...

Ma éppen tiszta tudattal
Állnék a téren,
Mégis álomképek terítenek le
Mohón utánuk nyúlok,
De helyettük
Én oldódom fel.

Miksi Attila: Az őrület határán

Ha és amennyiben,
és egyáltalán.
Szóra se méltó,
és mégis.
Ha. Ha ugyan.
Ele-ele-ele-el.
Csitulj fej,
tompulj hülye agy!
Mától nem repdes
körülötted szerelmes bóbitafüzér,
nem koslat utánad „nedves" vigasz.
El! Gondolat el!
Menj! Ne zavarj!
Ehh! Ajj!
Valami nem stimmel!
Valami nagyon nem!
Ha és amennyiben!
És egyáltalán!
Szóra se méltó!
Szóra se!
Méltó!

TARTALOM

2 Van, amit egyedül kell túlélni – interjú Vinczeffy Adreinne-nel

3 Konferencia a nyelv- és névföldrajzról a BTK-án

3 Kiállítás a végzős ipari termék- és formatervező mérnök hallgatók munkáiból

3 A SEK-en járt a belorusz nagykövet

4 Kulturális örökségünk egy darabját adta a kezébe a sors

5 Szláv–Filológiai Intézet: fél évszázados múlt

6 Pedagógus-továbbképzés Andalúziában

8 A MÉK Hallgatói Rotaract Clubot alapítottak

9 Klímairoda nyílt a MÉK-en a karbontudatosság jegyében

9 A MÉK-en hét új mintagazdaságot avattak

10 BioMotion projektzáró értekezlet Amiensben

11 Észak és Dél - Két európai tanulmányút tanulságai

12 Oklevelek és elismerések a MÉK-en

13 Válogatott életrajzok a magyaróvári agrár-felsőoktatás 190 éves történetéből

14 Hagyományőrzés a GEO-n

15 Balekhét 2010. – avagy Óvár nyitott kapukkal várja elsőéveseit

16 A korom és a sör

17 Aranyköpések Környezet-gazdaságtanból

18 Fücsök Andrea Keea: Kéznyomok

19 Szösszenetek

20 Janusz A. Zajdel: Hová megy ez a villamos?

21 Üledéknapomra

22 Kleinhappel Miklós: Kalóriabomba

23 Kleinhappel Miklós: CARPE DIEM!

24 Károlyi Szabina: Kisalföldi riviéra

ESZPERENTE CSEVELY EGY NYME-ES EGYEDHEZ

Kedves NYME-s Egyed!
Meglett... felvettek...
Egy egyetemre!
Egy nevezetes egyetemre,
melynek szelleme Selmecen ered.
Legyen Neked e hely szent.
Meglehet, lesznek nem kellemes percek,
de kedveld meg ezen egyetemet,
mely felnevelt rengeteg rendes embert.
Leld meg benne helyedet, szerepedet s szerelmedet!
Mert kell egy hely, melyet szeretsz s szeretettel emlegetsz.
Ezer meg egy eset megeshet Veled, de ezen helyet nem feledheted.
Szeptemberben elkezdheted szerepedet:
felelhetsz,
fejed tele lehet (felesleges) terhekkel,
szerepelhetsz,
kellemes esteket rendezhetsz,
kedvedre vedelhetsz (reggelre tejet, este sert, s egyebet).
De ne feledd:
elvtelen helyzetbe ne keveredj,
lelkedet, jellemedet el ne veszd!
Kedved derengjen fel,
eszed, fejed rendben legyen.
Szerencse fel!

Busics György

(Megjelent a Vivat Academia 2006/4. számában)

Vivat Academia
A Nyugat-magyarországi Egyetem lapja

Apáczai Csere János Kar - Győr,
Benedek Elek Pedagógiai Kar - Sopron,
Erdőmérnöki Kar - Sopron,
Faipari Mérnöki Kar - Sopron,
Geoinformatikai Kar - Székesfehérvár,
Közgazdaságtudományi Kar - Sopron,
Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kar - Mosonmagyaróvár
Savaria Egyetemi Központ - Szombathely

VIII. évfolyam, 4. szám
2010. július - augusztus

Főszerkesztő: Hargitai Gábor, hargitaig@nyme.hu
Olvasószerkesztő: Tóth András, tothandras@nyme.hu
A szerkesztőbizottság:
Dr. Albert Levente, lalbert@emk.nyme.hu (EMK)
Balázsik Valéria, bv@geo.info.hu (GEO)
Dr. Bácsatyai László, bacsaty@emk.nyme.hu (EMK)
Dr. Borbély József, jborbely@ktk.nyme.hu (KTK)
Csiha Tünde Noémi (Kommunikációs Iroda)
Kleinhappel Miklós (SEK)
Nagy Mónika nagymonika@atif.hu (AK)
Mészáros Ágnes (KTK)
Takács Judit takacs.judit@bepf.hu (BPFK)
Dr.Tenk Antal tenka@mtk.nyme.hu (MÉK)
Tóth Mariann mtoth@nyme.hu
Dr. Vincze Judit vinczej@mtk.nyme.hu (MÉK)
fotók: Petyus András

Címlapfotó: Petyus András
A szerkesztőség címe: 9400, Sopron, Bajcsy-Zsilinszky út 4.
Tel.:99/518-683; 518-365
e-mail: vivatacademia@nyme.hu

Kiadja: Nyugat-magyarországi Egyetem
9400, Sopron, Bajcsy-Zsilinszky út 4.
Felelős kiadó: Prof. Dr. Faragó Sándor rektor

Design: Szarka Judit Gabriella és Szarka Zsófia Adrienn
Levilágítás: PrePress Grafikai Stúdió, Sopron
Felelős vezető: Sziklai Zsolt ügyvezető
Nyomás: Lővér-Print Nyomdaipari Kft., Sopron
Felelős vezető: Priszinger Imre ügyvezető
ISSN 1589-8091
Terjeszti a Nyugat-magyarországi Egyetem

Az online kiadás internetcíme: http://vaonline.nyme.hu/

VAN, AMIT EGYEDÜL KELL TÚLÉLNI – INTERJÚ VINCZEFFY ADREINNE-NEL

„Kétféleképpen lehet szemlélni az emberi sorsokat. Kívülről, felületesen, így ha annak akarom láttatni, akkor sikertörténet az életem. És lehet belülről..." – vallotta lapunknak Viczeffy Adrienne, a Művészeti, Nevelés- és Sporttudományi Kar Zenei Intézeti Tanszék főiskolai docense, a Berzsenyi Dániel Vegyeskar vezetője.

Legfeljebb egyórás beszélgetést terveztünk, aztán háromórás lett belőle. Nem véletlen, hogy észrevétlenül elszaladt az idő. A tanárnő vérbeli pedagógusként tartja ébren a figyelmet, legyen szó tanóráról vagy interjúról. Szeret tanítani - mondja. Élő, a tanárt és a diákot is építő, közvetlen emberi kapcsolatról lévén szó, napjainkban ezt tartja az egyetlen nagy hatású tevékenységnek. Bár úgy tűnik, sodródott a pályáján, kockázatokat is hajlandó vállalni. És ha álmodunk, álmodjunk nagyot - vallja -, hiszen nagy segítséget jelent a mindennapokban, ha elengedjük a fantáziánkat. Hogy esetleg semmit sem valósítottunk meg az álmainkból? Sebaj, legalább kijátszottuk magunkat.

– Amikor telefonon időpontot egyeztettünk, azt mondta, hogy ha „nem jön közbe semmilyen dráma", akkor nem kell elhalasztanunk a találkozónkat. Mire gondolt?

– Aki a művészvilágban él, másképp éli meg az életet, mint az, aki nem. Ezért sarkítottabban fogalmaz. Az én értelmezésem szerint akkor áll elő ez a nem hétköznapi értelemben vett tragikus helyzet, ha hirtelen két perc alatt nyolc feladatot kell megoldani. A Zenei Intézeti Tanszéken egyébként folyamatosan dráma van, hiszen ez hozzátartozik a mindennapjainkhoz.

– Úgy tűnik, hogy megtalálta a helyét, hiszen amióta befejezte a tanulmányait a Liszt Ferenc Zeneakadémián (a mai Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen), Szombathelyen dolgozik.

– A hivatásom ideköt. Mindig pontosan tudtam, mivel szeretnék foglalkozni. Korán kiderült, hogy zenei tehetségem van, ezért zenei általános iskolába kerültem. Ennek dacára úgy döntöttem, nem leszek zenész. Semmi bajom sem volt a szakmával, más ok miatt határoztam így. De folyamatosan tanultam zenét, játszottam zenekarban. A mai Szent István Gimnáziumban folytattam a tanulmányaimat, ami abban az időben az egyik legerősebb reál-gimnázium volt. Azért nem zeneművészetiben, mert az előbbiben a zeneoktatás annyira túlsúlyos, hogy a közismereti tantárgyakat kevés óraszámban tudják tanítani. Így „kívülről" mentem felvételizni az akadémiára. Csak egy év múlva, a következő próbálkozás után vettek fel. Nem szerettem volna karnagy lenni, a zongoratanárom javaslatára írtam ezt a jelentkezési lapra. A felvételin azonban rádöbbentem, hogy ezt az utat kell járnom. Ötödéves voltam, amikor a Pszichológiai Diákkör titkáraként a Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskolára jöttünk, hogy tanulmányozzuk az itteni pszichológia oktatást. Akkor ajánlották fel a karvezetés tanári állást.

– Az életrajzában azt olvastam, hogy az egyházzene a fő kutatási területe. Miért ezt választotta?

– Ez sem az én döntésem volt, hanem adódott egy lehetőség, ami egyezett az igényemmel. Korábban is felmerült az egyházzene szak alapításának a gondolata, de ez éppen akkor realizálódott, amikor tanszékvezető lettem. Addig jobban kedveltem a kortárs zenét, ám egy zenésztől az egyházzene sem idegen, hiszen az emberiség zenetörténetének nagy része ebből áll. Mielőtt tanítani kezdtem, beleástam magam a témába. Majd lassan életformává vált számomra az egyházzene. Természetesen kibomló munka lett belőle, aminek a csúcsa a hét részesre tervezett A magyar egyházzene évszázadai című, mintegy tíz éve készülő CD-sorozat.

– Úgy tűnik, hogy szeret sodródni az árral.

– Nem én vagyok a kékszemű lányka, aki nézelődik a városban és

Viczeffy Adrienne

az magával sodorja. Ez a feladat sodrása. A feladatok akkor is jönnek, amikor nem akarjuk. Ha nem akasztják meg, akkor az életpálya magától megy. Csodálom, néha irigylem, de nem értem azokat az embereket, akik nem veszik észre az újabb és újabb teendőket.

– Azért nem változtatott, mert mindig megtalálták a kedvére való feladatok, vagy mert volt/van Önben egyfajta félénkség?

– Nem szoktam összegezni, hogy meddig jutottam. Számos alkalommal változtathattam volna az életemen, de mindig úgy éreztem, hogy itt jó dolgok történnek velem. Alapvetően hűséges típus vagyok. Nem törekedtem többre, csak arra, hogy amit éppen csinálok, az a lehető legjobb legyen. Az elvégzett feladatok hozadékaiból épült a pályám. Lépkedtem rajta, nem építettem.

– Szerencsés embernek tartja magát?

– Összességében igen, a részleteket tekintve nem. De nem hiszek a mázliban, a szerencsében. A szüleim arra neveltek, hogy nincsenek megoldhatatlan feladatok, semmit sem lehet félbehagyni, és nem lehet csak azért odébbállni, mert besokalltam. Vállalni kell a választások és a döntések minden hozadékát. A szörnyű sorson való tépelődés számomra morálisan elfogadhatatlan. A diákjaimnak is azt tanítom, hogy minden reménytelennek tűnő helyzeten változtatni kell, azt jóra kell fordítani. Ez kegyetlenül nehéz is lehet, máskor egyszerűbb, de semmiképpen sem szabad feladni.

– A mázliban nem, de akkor miben hisz?

– Ha valamit tenni akarunk, legyünk kellőképpen mobilak, hogy változtathassunk. Rendszeresen vesznek el dolgok az ember életében, de emiatt nem szabad siránkozni. Dinamikus életforma a zenészé, ezért hozzászokik a macerához. Amikor a színpadra állunk, ki kell hozni magunkból azt, ami a legjobb. Nehéz erről beszélni, de léteznek ihletett pillanatok, amik sok munkával párosulva meghozzák a gyümölcseiket.

– Mindez azt jelenti, hogy sok reménytelen helyzet adódott az életében?

– Igen. Kétféleképpen lehet szemlélni az emberi sorsokat. Kívülről, felületesen, így ha annak akarom láttatni, akkor sikertörténet az életem. És lehet belülről, amikor azt látom, hogy adódnak nagyon kemény helyzetek, amikből nem könnyű a talpra állás. Hiába van az embernek családja, barátai, mások energiáit nem lehet elszívni. Van, amit egyedül kell túlélni. Én már rutinosan kezelem a nehéz helyzeteket. Nem örülök nekik, de tudomásul veszem a létezésüket. Egyfelől tanár vagyok – itt nem léteznek drámák. Ha valaki ezt a hivatást komolyan veszi és szeretettel fordul a hallgatók felé, valamint ki akarja belőlük hozni a legtöbbet, akkor sikerrel jár. A karnagyi pálya már tele van buktatókkal. Aki volt már vezető, az tisztában van azzal, hogy a tanszékvezetés sem leányálom; én is voltam, a Zenei Intézeti Tanszéket vezettem. A magánélete pedig senkinek sem egyszerű. Számomra természetes, hogy azért születtem a világra, hogy gyermek és szülő legyek. Ez ad biztos talajt. Körülvehet valakit nagy család, sok ember állhat közel hozzá a családon belül, de csak a szülő-gyermek kapcsolatban lehet mindent adni a másiknak és mindent megkapni tőle. Látom, észrevette a könnyeket a szememben. Azért sírok, mert hiába néhány éve történt, mégis azt érzem, nemrég halt meg az édesanyám. Amíg élt, az volt a feladatom, hogy a lehető legtöbbet megadjam neki, most túl kell élnem a hiányát. Nagyon nehéz elveszíteni valakit.

– Hogy képes mégis ilyen nyugalmat árasztani? Szinte sugárzik Önből.

– Nem megy ingyen. Ezt is meg kell tanulni. Említettem, hogy már rutinos vagyok.

– Egy művész nem mondhatja, hogy nézzék el nekem, ha most hisztis vagyok?

– Tény, hogy a színházi életben elviselik az érzelmi hullámzást, de én nem az operaház kórusát vezetem. Nem engedhetem meg magamnak a dühkitöréseket. A partnereim nem a társulat tagjai, hanem a hallgatók. A szavam több a kérésnél, de nem parancsolhatok nekik. Gyűlölöm a művészlélek kifejezést. Pejoratívan szokták használni, pedig bizonyos emberekben ez plusz. De vezénylés közben nem a nyugalmamra, az erőmre, a toleranciámra van szükségem, hanem a drámai vénámra, a végletességemre. Ilyenkor művész vagyok. Ilyenkor önmagam vagyok.

Kleinhappel Miklós

KIÁLLÍTÁS A VÉGZŐS IPARI TERMÉK- ÉS FORMATERVEZŐ MÉRNÖK HALLGATÓK MUNKÁIBÓL

Diplomakiállítás nyílt a Természettudományi Kar végzős ipari termék- és formatervező mérnök szakos hallgatóinak munkáiból a Savaria Egyetemi Központban. A tárlat megnyitóján Prof. Dr. Gadányi Károly, a SEK elnöke elmondta, most, néhány évvel a szak indulását követően elmondható, szükség van a képzésre. Véleménye szerint a kiállítás a szellem és a kollektíva eredménye, s a kiállított tárgyak megalkotása kicsit művészet is. Prof. Dr. Veress Márton, a kar dékánja hangsúlyozta, a tárlat az oktatók és hallgatók munkájának kézzelfogható produktuma. S ha már ilyen tárgyak születtek, gondoskodni kell méltó elhelyezésükről is, a Természettudományi Kar a közeljövőben erről is gondoskodik majd.

szöveg és fotó: Kleinhappel Miklós

Szükség van a képzésre

KONFERENCIA A NYELV- ÉS NÉVFÖLDRAJZRÓL A BTK-ÁN

A nyelv- és névföldrajzi kutatások egyre erősödnek Magyarországon, s ebben a Savaria Egyetemi Központ Bölcsészettudományi Kara jelentős szerepet vállal – mondta dr. Molnár Katalin, a BTK dékánja a Nyelvföldrajztól a névföldrajzig címmel szervezett szombathelyi konferencián. A tudományos összejövetelt a kar Magyar Nyelvészeti Intézeti Tanszék szervezte. A rendezvényen 13 kutató osztotta meg legújabb eredményeit az érdeklődőkkel. Szó esett egyebek mellett a magyarországi családnévföldrajz új perspektíváiról, a kárpát-medencei magyar párú többnyelvűség sajátos fejleményeiről a különböző nyelvpárok régióiban a családnevekben, a névföldrajzról, a történeti szóföldrajzról.

Kleinhappel Miklós

A SEK-EN JÁRT A BELORUSZ NAGYKÖVET

A belorusz nagykövet a Savaria Egyetemi központba látogatott. A diplomata segítséget ígért az intézménynek. Kupchyna Alena alig három órát töltött a vasi megyeszékhelyen. Ez idő alatt a Savaria Egyetemi Központ Prof. Dr. Gadányi Károly elnök vezette tárgyalódelegációjával találkozott, megtekintette a SEK könyvtárát, a Berzsenyi téri épület Hadrovics Lászlóról elnevezett gyűjteményét, valamint látogatást tett a Fő téren.

Az egyetemi központ vezetője lapunknak a nagykövet látogatás részleteiről elmondta: „Budapesten, egy fogadáson találkoztam Kupchyna asszonnyal, aki maga is felsőoktatási szakember, illetve a jogtudományok doktora. Itt kiderült, érdeklődik az intézményünk iránt. Húsz éve működünk együtt a Minszki Egyetemmel. A legújabb tervünk, hogy a Bölcsészettudományi Kar szlavisztika szakán fakultatív tárgyként a beloruszt is felvehessék hallgatóink. A nagykövet ehhez ígért segítséget".

Kleinhappel Miklós

KULTURÁLIS ÖRÖKSÉGÜNK EGY DARABJÁT ADTA KEZÉBE A SORS

A budavári Nagyboldogasszony-templom (legjelentősebb építtetője után Mátyás-templom) Magyarország fővárosának kiemelt szakrális épülete, minden turistaút elmaradhatatlan látnivalója. A hagyomány szerint Szent István által alapított templom, amely mai formáját a 19. század végén nyerte el, az utóbbi évtizedekben igen rossz állapotba került. A négy éve beindult rekonstrukció során a pincétől a padlásig felújítják, s a nagy idegenforgalomra való tekintettel részben át is formálják az épületet, amely vélhetően 2012-re készül el. A ma látható neogót stílusú faberendezések az építész Schulek Frigyes tervei nyomán készültek a korábbi barokk oltárok és padozatok helyett 1890 és 1893 között, tölgy- és fenyőfából. Az ajtók, kapuk és a bútorzat restaurálásának munkálatait Szemerey Tamás, a Nyugat-magyarországi Egyetem Faipari Mérnöki Karának oktatója vezeti. A szakmai vezetővel erről a ritka, különleges feladatról beszélgettünk.

– Hogyan történt a megkeresése?

– A kiemelkedő jelentőségű műemlék általános felújítása a közfigyelem homlokterében, „az ország szeme előtt" zajlik. Az egész munkát eléggé összetett feladatok jellemzik, s az engem érintő részletek is ilyenek. Az ajtók, bútorok és más faanyagú berendezések felújításához faiparos, és restaurátor ismeret egyformán szükséges. Szerencsére mindkét szakágból van diplomám, (ketten vagyunk az országban, akiknek ez a „kettős" végzettsége megvan) így a feladatra a papírok szerint is megfelelek. Mivel a restaurátorok szakmai köre nem túl nagy, elég jól ismerik egymást. Ismerik korábbi munkáimat, szakirodalmi nyomaimat, de amúgy is ismerjük egymást, hiszen több mint húsz éve vagyok meghívott tanára a restaurátorképzésnek, tehát tanítottam, tanítom is őket. Tudomásom szerint engem az Iparművészeti Múzeumból ajánlottak a Kulturális Örökségvédelmi Szolgálatnak (az Országos Műemléki Felügyelőség jogutódja) erre a feladatra.

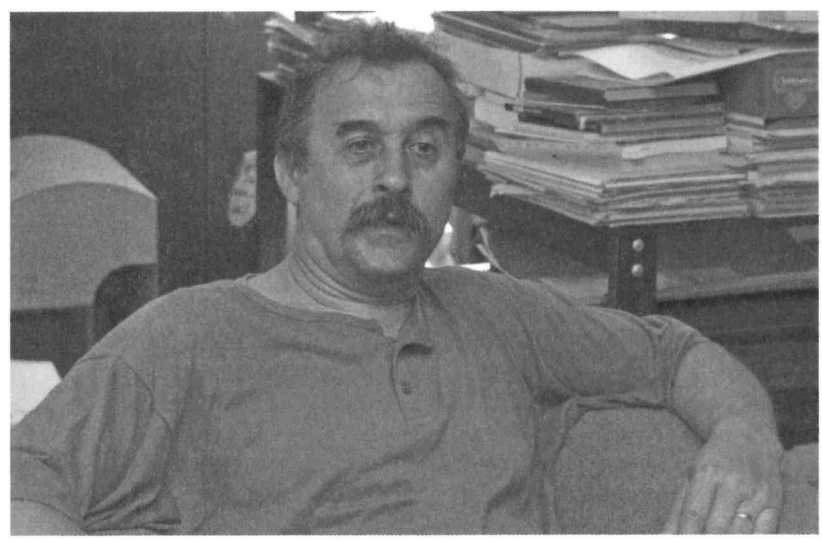

Szemerey Tamás

– Hol és hogyan képezik a restaurátorokat?

– A múzeumi alkalmazottak szakképzése az ötvenes években kezdődött. A hetvenes évekre jutott el a raktárkezelői tanfolyamtól a szakrestaurátor képzésen át a diplomát adó egyetemi szintig. Magyarországon ma a Magyar Nemzeti Múzeum és a Képzőművészeti Egyetem közös szervezésében, levelező tagozaton, öt év alatt lehet restaurátorművészi oklevelet szerezni. A képzésben eredetileg kizárólag múzeumi alkalmazottak vehettek részt, de kb. 25 éve már mások is jelentkezhetnek. Nagy, sőt egyre nagyobb az igény ilyen szakemberekre, hiszen ismert muzeális értékű bútorállományunk nagyobb része máig magántulajdonban van, és annak a szakszerű felújítása-restaurálása megoldatlan. A mai szakmunkás és szakközépiskolai képzés egyre távolabb kerül a hagyományos asztalosságtól, ezért ezt külön anyagként kellene a leendő restaurátoroknak újra megtanítani. Az a Faipari Mérnöki Karon fakultatív tantárgyként többször meghirdetett bútorrestaurálás kurzus, amin néhány diák megismerkedhetett szakmánk e különleges területével, nem tudja megoldani a súlyos szakemberhiányt. A kar vezetése az Alkalmazott Művészeti Intézet megalapítása óta már többször foglalkozott a restaurátor képzés megindításával, ami biztosan sikeres vállalkozás volna, hiszen folyamatos az érdeklődés utána. Karunk tudná biztosítani az oktatás megfelelő szakmai hátterét és ma az sem mellékes, hogy a jó restaurátortudás biztos megélhetést ad.

– Visszatérve a Mátyás-templomra, milyen állapotban van a bútorzat?

– Közepes és rossz. Rajtuk van az elmúlt bő évszázad minden nyoma, de a végcélt tekintve megnyugtató, hogy minden meglévő darab jól és hitelesen helyreállítható. Hogy vannak-e hiányok az eredeti berendezéshez képest, azt még nem tudjuk, ezt esetleg a művészettörténészek fogják majd kideríteni.

– Mi az érdekessége a munkálatoknak?

– A restaurátorokra váró feladat egyrészt egyszerű, másrészt viszont rafinált és nagyon érdekes. A munkának az a része, amire a közönség a restaurálás szót hallva gondol, az viszonylag egyszerű: legyen a műtárgy minden része ép, sehol, semmi ne lötyögjön, és úgy nézzen ki, mint új korában. Ezt elég könnyű lesz megcsinálni, hiszen nincsenek korhadt, szitává rágott részletek, nincsenek bonyolult intarziák, faragások, furnérral borított görbe felületek, csak nyomokban megmaradt, sejthető szerelvények, stb. Az asztalos szakmai tartalom, az az érdekes! Tapintható és érzékelhető, hogy kb. százhúsz éve mit gondoltak elődeink a késő-gótikus ajtókról, stallumokról, szekrényekről, pántokról, zárakról és más effélékről. Hogyan próbálták megnemesíteni az általuk is ismert, és nyilván alaposan megvizsgált történelmi mintákat, amihez akkor még az egész országban – Felvidéken és Erdélyben is – könnyen körül tudtak nézni. Ácsolt ajtót hasított és bárdolt palló helyett gyalult deszkából tervezni és csinálni legalábbis furcsa. Az ácsolt technikánál a pallókat fekvő hevederekre szögelték fel és egy ferde dúccal támasztották meg, nehogy leszálljanak. A pallók mozogtak – zsugorodtak, dagadtak – tehát rés volt közöttük. A deszkaajtókba begrótolt hevederek közé nem kell ferde dúcot rakni, mint szögelt elődjénél, de az meg hiányzik a látványból. A gyalult szelvényekből készült ajtólap darabjait össze lehetett enyvezni – hogy ne legyen rés közöttük, akkor viszont

összegezve jelentkezett az összes darab mozgása a szélén és az ilyen ajtólap, egy-két ujjnyit is mozgott évente. Az ajtólapokra felszögelt borított zárakba az akkor korszerű bevéső zárakat építették be, amiknek a kilincsnyelve csak másfél centit mozog előre-hátra, s így egészen mások lettek a tokra szerelt fogadók, a reteszfők, mint amilyenek eredetileg voltak, és így tovább. Az ilyesmit egy, a szakmában jártas szemlélő azonnal észreveszi, így az egész elgondolás és maga a tárgy is hitelét vesztetté válik. Közben azonban ezek az érdekes megoldású darabok a koruk miatt, és a hibáikkal együtt műtárgyakká váltak. Finom, apró megoldásokkal – valójában szakmai csúsztatásokkal – próbáltak meg elődeink „még annál is jobbat" csinálni, de ezek a trükkök nem nagyon sikerültek. Szakmai szemmel nézve mindez nagyon tanulságos. Ezek a jó szándékú szakmai ügyeskedések kedvesen naivak és ugyanúgy szerethetők, mint a gyerekrajzok.

A jelenség nem egyedi, ilyen szépítést már mások és máshol is elkövettek; gondoljunk csak a szent család ábrázolásokra, ahol a 16. századra Józsefet rendszerint már nem ácsként, hanem a korabeli közvéleményt követve, az ácsnál elegánsabb, megbecsültebb, többre tartott asztalosként festették meg, kezébe gyalut adván az ácsbárd helyett, noha a biblia máig ácsként említi őt.

– Milyen érzés egy ilyen jelentős műemlék megmentésén dolgozni?

– A felkérést nagy megtiszteltetésnek tartom, és igyekszem is feladataimat a legjobb tudásom szerint megoldani. Ez persze nem mindig könnyű, hiszen az előbb részletezett, mondhatnám beépített szakmai hibákat is úgy kell kezelni, vagy hatástalanítani, hogy a műtárgyak megmaradjanak eredeti formájukban, de végül mégis megfeleljenek a mai többféle szakmai követelménynek, és persze használhatók is legyenek. Ez a használhatóság a legjobb garancia arra, hogy a tárgyak megmaradjanak a következő századokban is.

– Segítik-e a restaurátori munkát az egyetemen kapott ismeretek, az itt megszerzett szaktudás?

– Szakismereteim első felét középiskolámnak, a hajdani újpesti Faipari Technikumnak köszönhetem, mely ismeretek az egyetemi évek alatt természetesen jelentősen bővültek. Tapasztalatom szerint a humán közegből érkező művészettörténészek és restaurátorok között gyógyírként hat a mérnöki munkában elvárt és alkalmazott rendszerező készség. Nagy hasznát látom korábbi műemléki gyakorlatomnak és a szakmatörténet felé forduló érdeklődésem során évtizedek alatt szerzett ismereteimnek is. Írásaimban – szakcikkek és különböző szakkönyvrészletek – nagyrészt az asztalosság történeti fejlődésének belső logikáját kutatom. Jól használhatók ennél a munkánál a korábban tisztázott, megfejtett részletkérdések. Legfontosabb mindezek mellett azonban kétségtelenül az a gyakorlati tudás, melynek birtokában bármelyik tárgy felújítását, restaurálását magam is meg tudnám csinálni. Meggyőződésem, hogy csak az a mérnök teljes értékű szakember, aki az általa tervezett, irányított feladatokat – legalább közepes szinten – maga is képes elvégezni.

– Mi a legfontosabb, amit a munkája során szem előtt kell tartania egy restaurátornak?

– Sok fontos részlet van, és mindet majdnem lehetetlen teljesíteni. A restaurátor –jó hasonlattal – a műtárgy orvosa, akinek minden mozdulata, lépése fontos. Feladata részben szakmai, részben erkölcsi, etikai természetű. Felelőssége nagy és áthárithatatlan, mert a nemzet kulturális örökségének egy darabján, annak rendbetételén, megmentésén dolgozik. Szakmai kötelessége munkája során mindent dokumentálni írásban, rajzon, fényképen. Fel kell tárnia (a szükséges mértékben) a műtárgy szakmai, művészettörténeti, kultúrtörténeti hátterét, hogy a „gyógyítás" optimális módját ki tudja választani. A tárgyat le kell tisztítani, a hiányokat pótolni, a hibákat javítani kell, lehetőleg eredeti anyaggal, eredeti technológiával. Meg kell szüntetni a rovar- és gombafertőzést, de gondoskodni kell a használhatóságról is, mert pl. az ajtót restaurálás után is kell majd nyitni és csukni, a székre rá kell tudni ülni. Ezek mellett, a műtárgy legyen olyan, mint amilyen új korában volt, tehát legyen nyilvánvaló, hogy pl. festve volt, de valamikor átfestették, stb. Hogyan lehet kiválasztani ezekből a csak vázlatosan leírt feladatokból a legfontosabbat? A restaurálászkor alkalmazható megoldásokat, fogásokat – ebben az esetben az asztalos szakma műveleteit – tudni kell. Általánosan fogalmazva: a restaurátor először legyen az általa kézbe vett műtárgyat készítő mesterségnek a mestere. Erre a szaktudásra épül fel a sok további, sajátos feladat megoldásában utat mutató restaurátor szaktudás, ami a tárgyakon az idő haladtával tapasztalható különféle pusztulási folyamatokat kívánja megakasztani, kijavítani. Ezek már a mesterség fölötti, azon túli tennivalók (művészettörténeti és más kutatás, hiteles dokumentálás, tisztítás, fertőtlenítés, konzerválás, megerősítés, pótlás, kiegészítés, szükség esetén laboratóriumi vizsgálatok, vagy eljárások, stb.). Tudatában kell lennie a restaurátornak, hogy nem tud, nem tudhat mindent, tehát tudnia kell tanácsot, segítséget kérni más szakemberektől, és azt el is kell tudnia fogadni, mert nem ő, hanem a tárgy a fontos. A legfontosabb tehát annak a különleges helyzetnek az átérzése, hogy kulturális örökségünk egy darabját adta a sors a kezébe, és ő felelős annak megmentéséért, fennmaradásért. Ebből minden további részlet levezethető.

– Jó munkát kívánok a gyönyörű, felelősségteljes feladathoz, köszönöm a beszélgetést.

Csiha Tünde Noémi

SZLÁV–FILOLÓGIAI INTÉZET: FÉL ÉVSZÁZADOS MÚLT

A Savaria Egyetemi Központ Szláv–Filológiai Intézet ötven, az intézetben működő Szlovén Nyelv és Irodalom Intézeti Tanszék harminc éves fennállását ünnepelte az elmúlt hetekben. A rendezvényen az intézet hallgatói, oktatói mellett megjelentek az egykori munkatársak és diákok is. Prof. dr. Gadányi Károly, a SEK elnöke felidézte a kezdeteket. Összefoglalójában elmondta, Szombathelyen mindig fontos volt az orosz, a szlovén és a horvát képzés. „Az eltelt évtizedekben folyamatosan ott motoszkált bennünk a kérdés, hogy jól cselekszünk-e, amikor újabb és újabb szakokat alapítunk, fejlesztünk? Önmagunktól és egymástól is gyakran kérdeztük: szüksége van-e az intézménynek, a régiónak, az országnak a szlavisztikára? Az elmúlt ötven év bebizonyította, hogy amit tettünk, az helyes volt."

Szöveg és fotó: Kleinhappel Miklós

Szombathelyen fontos a szlovén és horvát képzés

PEDAGÓGUS-TOVÁBBKÉPZÉS ANDALÚZIÁBAN

„A folyamatos továbbképzés: jog és kötelesség."

A budapesti Tempus Közalapítvány és az EU támogatásának köszönhetően nemzetközi tanulmányúton képviseltem hazánkat és intézményemet, a Nyugat-magyarországi Egyetemet a spanyolországi Sevilla-ban.

Az angol nyelvű kurzus témája rendkívül izgalmas és aktuális volt. Európa tíz országának oktatási szakemberei a pedagógus továbbképzés andalúziai rendszerét és a pedagógusi szakma megújulására gyakorolt hatását tanulmányozták. Az egyhetes program során óvodákat, iskolákat látogattunk meg, találkoztunk Sevilla város vezetőivel, szülőkkel, intézményvezetőkkel, pedagógusokkal és a képzési rendszer szakembereivel. A programot a Sevilla melletti Centro del Profesorado de Castilleja de la Cuesta (CEP) szervezte és koordinálta. A szervezet több, mint húsz éve koordinálja és irányítja a pedagógusok ilyen irányú tevékenységét. Megítélésük szerint a tanárok folyamatos képzése jog és kötelesség.

Az andalúziai képzési modell bemutatása és megismerése többek között azért volt igen hasznos, mert nem csupán az új rendszer működését, a jelenlegi állapotokat ismerhettük meg, hanem láthattuk azt a ma is tartó innovációs folyamatot, melynek lényege: elmozdulni a hagyományos, központi és tanfolyam alapú materiális képzés irányából egy gyakorlatorientált, a régió intézményeinek kommunikációjára és együttműködésére, a helyi igényekre épülő formális képzés irányába. Ez hosszú, szemléletváltást, önálló gondolkodást, kreativitást is igénylő folyamat, mely korántsem ért véget, a szervezők szerint a régió iskoláiban komoly, paradigmatikus változásokat is eredményező folyamatok indultak el, de még nem minden érintett értette meg a változtatás szükséges voltát.

A helyi igényekre, a szükségletekre, a lehetőségekre és kompetenciákra épülő új pedagógus-továbbképzési rendszer formálódik Andalúzia oktatási szektorában. Annyi bizonyos: jól képzett, a legújabb kompetenciákkal, a legfrissebb tudással rendelkező, nyitott és igényes, a kor követelményeivel lépést tartó, tehetséges pedagógus képes új iskolát alkotni.

Az innováció, a továbbképzés legfontosabb területei, melyeket részletesen megismerhettünk Andalúziában:

- a tanári professzió folyamatos fejlesztése, szakmai, módszertani megújulás
- információs és kommunikációs technológiák széleskörű alkalmazása osztálytermi szinten, a család és az iskola között, a távoktatásban
- egyenlőség – migráns gyermekek, a gender kérdésköre
- kétnyelvűség, a korai nyelvfejlesztés, a hatékony nyelvoktatás megközelítései
- béke és demokrácia gondolata, azok korai megalapozása
- az oktatási rendszerek folyamatos javítása
- folyamatos tantervfejlesztés – tematikus, moduláris
- a tanulás, a tudás új megközelítései, érzelmi intelligencia, szociális kompetenciák
- inkluzív és holisztikus szemlélet
- alapkészségek, kulcskompetenciák fejlesztése

A szakértői tanulmányút lehetőséget biztosított arra, hogy megismerjük a CEP-tanárok folyamatos továbbképzésére, az élethosszig tartó tanulás megszervezésére irányuló munkáját, a képzési célokat, a központ képzési prioritásait, a tevékenységi formákat, az előkészítő munkálatokat, a CEP vezetőségét, a munkatársakat, a munkamegosztást, a szervezet önértékelését és megítélését. Betekinthettünk a tréning gyakorlati megvalósításának folyamatába a központon belül, néhány iskolába kihelyezett képzési alközpontban és az iskolák, osztálytermek szintjén is tanulmányozhattuk a kérdést.

Változatos munkaformák segítették a téma minél alaposabb megismerését és feldolgozását, azaz előadásokat hallhattunk, elsősorban a CEP tevékenységéről és az andalúziai oktatási rendszerről, a helyi és regionális oktatáspolitikáról. Intézménylátogatásokon a képzés gyakorlati megvalósulását kísérhettük figyelemmel. Rövid, tájékoztató jellegű előadásokon és az iskolákban tett sétákon megismerhettük az adott intézményeket, konzultálhattunk igazgatókkal, szakértőkkel, pedagógusokkal, szülőkkel, a szülői szervezetek képviselőivel. Óralátogatásokon betekinthettünk a tanítási–tanulási folyamatba, beszélgethettünk tanulókkal. Az intézmények kulturális programokkal is kedveskedtek a vendégeknek.

Iskolarendszer, továbbképzési rendszer

A CEP vezetősége bemutatta a spanyol és az andalúziai oktatási és pedagógus-továbbképzési rendszert. Spanyolország és Andalúzia történetének rövid áttekintése után demográfiai és nyelvi adatokat ismerhettünk meg. Sevilla tekintetében az oktatási hatóságok négy szintje különíthető el: országos minisztérium, regionális hatóság – Andalúzia Oktatási Tanácsa élén a főtanácsossal, provinciális szintű oktatási hatóság, valamint a városi hatóság. Az oktatási tevékenységet két alapvető törvény szabályozza: a 2006. évi május 3-i törvény Spanyolországra vonatkozóan és a 2007. évi december 10-i törvény Andalúzia oktatási alaptörvénye. A spanyol oktatási szervezet általános és speciális területre osztható. A törvény az általános intézmények között említi a bölcsődei, az óvodai, az általános iskolai, középiskolai és szakképzési szinteket és az egyetemet. Speciális intézmények között van az állami nyelviskola, a zeneiskolák, a dráma- és tánciskolák, a művészeti iskolák és a felnőttképzési intézmények. A kötelező oktatás 6 éves kortól 16 éves korig tart. Az általános iskola hatosztályos (6–12 év), a középiskola 4 évfolyamos (12–16 év). Erre épülhet a két évfolyamos felső középiskola (bachillerato), az alsó fokú szakképzés és a speciális képzés (zene, nyelv, dráma, felnőttképzés). Ezt követően a rendszer három lehetőséget kínál: egyetem, felsőfokú szakképzés, felsőfokú művészeti képzés.

Pedagógusképzés, továbbképzés: Az óvodai és általános iskolai pedagógusok képzési ideje 3 év, a középiskolai tanároké 5 év. Az iskolába történő felvételt a magánszektorban interjú, az állami szektorban vizsga előzi meg. Minden iskolának rendelkeznie kell továbbképzési tervvel, a képzési tartalom a rendszer elvárásaitól, az iskolai tervektől és az egyéni igényektől egyaránt függ. A folyamatos tanártovábbképzésért a képzési központok (pld. CEP) felelősek, a képzések tartalmát és formáját a központ szakértői határozzák meg. A formátumot tekintve vannak kihelyezett iskolai képzések, a központban szervezett kurzusok, szemináriumok, on-line tanfolyamok. A képzésekre általában a tanév folyamán kerül sor, a délutáni vagy az esti órákban. A képzés ingyenes, nem kötelező, elsősorban a szakmai fejlődés, az erkölcsi és anyagi elismerés miatt vállalják a pedagógusok.

Centro del Profesorado de Castilleja de la Cuesta(CEP)

A CEP a Regionális Oktatási Minisztérium (Consejería de Educación, Sevilla) felügyelete és irányítás alá tartozó intézmény, feladata tréningek, továbbképzések tervezése, szervezése, a meglévő programok fejlesztése a régióban. Fő feladata a pedagógusok és az iskolák szakmai fejlődésének elősegítése, az állami fenntartású andalúziai oktatási intézmények szakmai kompetenciáinak fejlesztése, a praxis támogatása. Andalúziában 32 továbbképzési centrum működik, a CEP 38 telepü-

lés 167 iskolájával áll közvetlen kapcsolatban, körülbelül 4500 pedagógus képzési igényeit igyekszik kielégíteni. Cselekvési tervét (elemei: célok, prioritások, tevékenységek, szükségletek, diagnózis, korábbi értékelések) az andalúziai továbbképzési dokumentumok, szabályzatok alapján készíti el. A központ munkáját igazgató és helyettes irányítja, tevékenységüket a tanács (tanárok és a CEP tagjai) felügyeli. A CEP munkáját adminisztrációs személyzettel és továbbképzési – oktatói személyzettel (14 fő) látja el: két fő az óvodai, öt fő az általános iskolai, öt fő a középiskolai, egy fő a szakképzési területtel foglalkozik, illetve egy fő a speciális nevelési és oktatási igényű tanulói területet gondozza. A szervezet a képzési modalitásokat két szintre osztja: folyamatos tréning (konferencia, kurzus, találkozó, e-tanulás) és önképzés (iskolák közötti projektek, iskolai önképzési formák).

A CEP fő feladatai:

- a pedagógusok szakmai fejlődésének előmozdítása
- tudás – transzfer
- tanuló közösségek támogatása
- szakmai találkozóhely
- segítségnyújtás, kutatási bázis biztosítása
- oktatási hálózat (network) kiépítése

A CEP munkájának fő területei, működő projektek:

- Innovatív pedagógiai és módszertani szemlélet megalapozása – Kétnyelvűség – Matematikai, természettudományos képzés
- Nemi egyenlőség – Béke projekt
- Sokféleség és interkulturális figyelem – Speciális igények – Tehetséggondozás - Migráns tanulók
- A szakképzés megújítása – Szakmai azonosságtudat – jövő orientált szakképzés
- Team-munka, kooperatív tanulás
- Önképzés, informális, non-formális tanulás – Tanulás alapú szemlélet
- Személyes és szakmai fejlődés – érzelmi és szociális intelligencia megalapozása
- ICT – Szoftvervédelem, információs, kommunikációs eszközök a tanulás folyamatában

A CEP munkáját jól felépített, informatív website (http://www.cepcastilleja.org) segíti, mely tájékoztatja az érdeklődő pedagógusokat az elérhető tanfolyamokról, oktatási információkat szolgáltat, lehetőség van on-line jelentkezésre, e-tanulásra.

Consejería de Educación, Sevilla (Andalúziai Oktatási Tanács/Minisztérium)

Az „Andalúzia továbbképzési rendszere, az oktatási szektor adminisztrációja" című előadásra az Andalúzia Tanács épületében került sor, a tanulmányút résztvevőit az oktatási főtanácsos köszöntötte, majd Manuela Matas Llorente intézeti tréner mutatta be a tanács, és az oktatási egység működését. Andalúzia lakossága 8,2 millió fő, területe 87.268 km2. 1,7 millió általános és középiskolai tanuló él, az 5000 iskolában 114.000 tanár dolgozik. A GDP 4,79 % -át fordítják oktatásra. A tanárok képzéséért felelős intézet felügyeli és irányítja a pedagógusok alap- és továbbképzését. Központi tanterv és regionális terv alapján dolgoznak. A frissdiplomás pedagógusok egy évig mentor felügyeletével és irányításával végzik iskolai munkájukat, majd egy komplex vizsga letétele után nyerik el a képesített tanári státuszt. Andalúziában 480 tréner képezi a pedagógusokat, kiválasztásuk szigorú követelmények alapján történik. A pedagógusok továbbképzése nem kötelező, de a szakmai karrier, az elismerés, a kedvezőbb jövedelmi viszonyok miatt évente a tanárok, tanítók 68 %-a részt vesz valamilyen továbbképzésben. Az oktatási tanács elkötelezett a kompetencia alapú képzési programok, a tanári praxis megújítása, továbbá a szakma presztízsének emelése mellett.

A program eredményei

Példaértékű, alapos, gyakorlatorientált és problémacentrikus továbbképzésen vehettem részt. A kurzus egyik legnagyobb előnye a jó példák megismerésére alapozott tematika, a résztvevők nem csupán beszéltek a folyamatos pedagógus-továbbképzés szükségességéről, a tanulás új szemléletéről, hanem az iskolalátogatásokon meg is élhettük a továbbképzés, az innováció, a közös gondolkodás, az együttműködés nyújtotta élményeket. A folyamatos képzés, önképzés gondolata az oktatásban, az élethosszig tartó tanulás korunk igen jelentős paradigmái, melyek nélkül ma már elképzelhetetlen a pedagógusképzés és továbbképzés, valamint a felnőttoktatás tartalmi megújítása. A tanulmányút előadásain, az intézménylátogatások során, a szakemberekkel folytatott személyes konzultációkon megszerzett ismereteket és a kurzuson részvevő kollégák részéről bemutatott képzési tartalmakat, stratégiákat és módszereket, tanulásszervezési eljárásokat hasznosítani tudom felsőoktatási, pedagógusképzési és továbbképzési munkámban. Párhuzamok és jelentős különbségek egyaránt megfigyelhetők a különböző országok továbbképzési rendszere között.

Minden résztvevő ország egyetértett ugyanakkor abban, hogy a magasan képzett pedagógus kulcsszereplője egy ország fejlődésének és az alábbi képzési területek prioritást élveznek a továbbképzési rendszerekben: új tanítási módszerek, tanulni tudás; cselekvő tanulás, képességfejlesztés; aktív tanulás a didaktikus tanítás helyett; a projektpedagógia alkalmazása; tapasztalatszerzés, élményközpontú tanulás; a motivációs bázis fejlesztése; inkluzív szemlélet, interkulturalitás.

Óvodapedagógus, kisgyermeknevelő szakos hallgatók képzésében veszek részt, külön öröm volt számomra, hogy a kurzusban a kezdő szakasz bemutatása domináns szerepet kapott. A korai nyelvfejlesztésre, a kétnyelvűség működésére rendkívül jó példákat láttam. Egyetemünkön az óvodapedagógus képzésben a korai nyelvfejlesztés, az angol nyelv az óvodában specializáció kiemelt szerepet kap, így tapasztalataimat rendkívül hatékonyan be tudom építeni oktatói munkámba. A Primary School Maestra Natalia Albanes intézményben a konstruktív nevelés, a cselekvésbe ágyazott tanulás fontos alapelv, az idegen nyelvi tanulás a gyermekek aktivitására és kooperációjára épül. A nevelő elismeri a nem formális tanulást, a gyermeki tapasztalat útján szerzett tudást. A gyermekek közötti sokféleség nem csupán különbözőséget, hanem sok esetben hasonlóságot is jelent, erre építik a tanulási folyamatot. Minden gyermek egyéni módon fejezi ki önmagát, de sok a hasonlóság, a közös élmény, a hasonló tapasztalat. Az intézmény nem csupán a képességbeli különbözőségre kíván koncentrálni, de nagyra értékeli a gyermek létezését és interakcióit. Jó példát láttam a gyermeki tapasztalatra, a cselekvésre, a játékra és a projektpedagógiára épülő nyelvelsajátításra.

A kulturális események közül emlékezetes élmény marad az Alcazar (a királyi palota), a sevilla-i székesegyház megtekintése, a barangolás Italica romjai között. Az óváros egyik házának udvarán bemutatott flamenco műsor, a belváros építészeti különlegessége, lüktető élete, zenéje, hangulata, a búcsúest a régió ételspecialitásaival mindmind felejthetetlen részei a tanulmányútnak. A sevilla-i emberek vendégszeretete megható.

Dr. Varga László PhD
egyetemi docens
NYME Benedek Elek Pedagógiai Kar

A MÉK HALLGATÓI ROTARACT CLUBOT ALAPÍTOTTAK

A Rotaract egy helyi kötődésű klubokból felépülő ifjúsági jótékonysági szervezet, amely klubok nemzetközi szinten világhálót alkotnak. Helyben a Rotaract klubok mindig egy Rotary Club mellett működnek, azzal szoros kapcsolatban állnak. A Mosonmagyaróvári Rotaract Club a mosonmagyaróvári Rotary Club „leányszervezete", kinevelve a Rotary Club utánpótlását és támogatva a lelkes fiatalokat. A Rotaract célja, hogy a „fiatal felnőttek" figyelmét ráirányítsa a közösséget érintő fontos dolgokra, és arra késztesse őket, hogy a közösség érdekeit szolgáló pozitív tevékenységet fejtsenek ki. Ma Magyarországon 14 Rotaract klub működik, melyekben több mint 300 Rotaract-tag tevékenykedik.

A Mosonmagyaróvári Rotaract Club tagságának többségét a Nyugat-magyarországi Egyetem Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Karának jelenlegi, illetve volt hallgatói képezik. Ennél fogva a mosonmagyaróvári kar kitűnő kapcsolódási pont a közért aktívan tevékenykedni kívánó fiatalok számára. A klub 2009 decemberében alakult Troján Szabolcs elnökségével, majd 2010 márciusában a bírósági bejegyzésre is sor került. Az alakulástól kezdve számos program szervezése és projekt lebonyolítása fűződik az óvári fiatalok nevéhez. Rögtön a megalakulás hónapjában belevágtunk első projektünk szervezésébe és megvalósításába, amely a decemberi forralt bor árusításban való segédkezést jelentette. A helyi Rotary Klubot segítettük munkánkkal, a befolyt összeggel pedig a nagycsaládosokat támogattuk.

A forralt boros projektet követően a Baptista Szeretetszolgálattal együttműködve, közösen végrehajtott karácsonyi „cipősdoboz" akciónk során közel 40 rászoruló család karácsonyát tettük boldogabbá azáltal, hogy ajándékgyűjtést szerveztünk számukra. Rengeteg adomány gyűlt össze, mindez az egyetem dolgozói, a hallgatók, a mosonmagyaróvári és környékbeli lakosság jóvoltából.

A decemberi „cipősdoboz" akció után számos pozitív visszajelzést kaptunk, és az alakulás híre futótűzként terjedt a városban és az egyetemen. Ennek hozadékaként felkeresett minket egy mosonmagyaróvári család és a klub segítségét kérte, mivel kislányuk oxigénhiányos állapotban született. Megsegítésükre a mosonmagyaróvári székhelyű Bettina Könyvantikváriummal és a Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Karral közösen jótékonysági könyvvásárt szerveztünk.

Szintén márciusban véradásra került sor a Magyar Vöröskereszt, a Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kar Tanulmányi Osztályának és a Cserháti Sándor Kollégium Diákbizottságának segítségével és közreműködésével. A közös munka eredményeként a véradók száma közel kétszer annyi volt, mint az elmúlt években. 73-an nyújtották kezüket, hogy önzetlen segítségükkel mások életét menthessék meg.

John Kenny Rotary világelnök és felesége mosonmagyaróvári fogadására 2010. március 26-án került sor, amelynek időpontja egybeesett Charter-ünnepségünkkel, illetve az egy hétig tartó jótékonysági könyvárusításunk záró napjával. A protokolláris látogatásra nagy számban érkeztek vendégeink, megtisztelte klubunkat jelenlétével dr. Cseri Miklós Rotary Magyarország Kormányzó, az országos Rotary elnökség több tagja, illetve Dr. Csóka Imre, a Rotary Club Mosonmagyaróvár elnöke, természetesen jelen volt Dr. Schmidt Rezső, a Nyugat-magyarországi Egyetem Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Karának dékánja is, a mosonmagyaróvári Rotary Club egyik alapító tagja. A külföldi vendégek mellett sok ismerős arcot üdvözölhettünk az RC Mosonmagyaróvár, RC Győr, RC Győr-Rába, RC Győrújbarát, RC Komárom, RC Sopron, RC Sopron-Pannonia és RC Pápa tagjainak soraiból is a látogatók között.

A fogadás során bemutattuk klubunkat, ismertettük a „fiatal életkor" ellenére szép számban végrehajtott projektjeinket, illetve ízelítőként egy svédasztalt is összeállítottunk az egyetemi kar mintagazdaságainak termékeiből, amely osztatlan sikert aratott vendégeink körében. A könyvárusítás megtekintése után az elnöki párral való kötetlen beszélgetésre volt módunk. Közvetlenségükkel és fiatalos lendületükkel maradandó emlékeket szereztek mindannyiunk számára. A kötelező jellegű protokolláris események után Mr. és Mrs. Kenny szintén nagyon örült az oldott hangulatú diskurzusnak. Annak ellenére, hogy a tervezett időpontnál jóval korábban érkezett hozzánk az elnöki különítmény, sikerült tartalmasan eltöltenünk látogatóinkkal a rendelkezésünkre álló időt. Búcsúzóul a kar mintagazdaságainak termékeiből összeállított ajándékcsomagot nyújtottunk át vendégeinknek, klubunk pedig az élmények mellett többek között egy világelnöki szignóval ellátott zászlóval és egy, a visszajelzések szerint is profi módon lebonyolított és jól sikerült rendezvény emlékével lett gazdagabb.

A sűrű márciust a Budapesten megrendezett District Konferencián pihenhettük ki, ahol az országos Rotaract elnökségi tagjává választották egyik tagunkat, Márkus Richárdot, aki a 2010-2011-es „rotaractévben" lesz a magyarországi Rotaract nemzetközi képviselője.

Kis csapatunk lelkes fiataljainak áprilisban is lehetőségük volt jótékonykodni. Ismét sikerült mosolyt csalni néhány kisgyermek arcára. Áprilisi projektünk keretében felkerestük a mosonmagyaróvári Gyermekek Átmeneti Otthonát és felajánlottunk 5db kerékpárt 5-6 éves gyermekek számára, amelyeket nagy szeretettel és örömmel fogadtak az otthon lakói. Rövid ismerkedés és az intézmény bemutatása után a további együttműködés reményében búcsúztunk el a vezetőségtől és a gyerekektől, akik addigra már rótták a köröket a kerékpárokkal.

Megalakulásunk óta számos sikeres projekten vagyunk túl és reméljük, a jövőben is lehetőségünk nyílik az eddigi akciókhoz hasonló jótékonysági tevékenység folytatására. Következő feladatunk a Múzeumok Éjszakája c. rendezvényen való segédkezés lesz, ahol a klub tagságának segítségével kerül sor a Vármúzeum bemutatatására. A nyár folyamán a Gyermekek Átmeneti Otthona gyerkőceinek szeretnénk rövid nyári programot szervezni, pár napos lovas táborozás keretén belül, tovább folytatva az otthon támogatását és a rászoruló gyermekek segítését.

Nagy Katalin
Rotaract Club Mosonmagyaróvár

KLÍMAIRODA NYÍLT A MÉK-EN A KARBONTUDATOSSÁG JEGYÉBEN

Bioetanol meghajtású személygépkocsival érkezett Mosonmagyaróvárra 2010. május 31-én a gödöllői Klímairoda-projekt bemutatójára Dr. Fogarassy Csaba, a Szent István Egyetem Klímatanácsának elnöke, valamint Lukács Ákos, az Országos Klímairoda Hálózat Mintairodájának vezetője és Szabó Mária, a Mintairoda munkatársa.

A projektbemutató házigazdája, a Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kar Szaktanácsadó és Továbbképző Intézete volt.

A mosonmagyaróvári Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kar Szaktanácsadó Intézetében folyó, klímakérdésekhez kapcsolódó programokról (pl. BioMotion-projekt) Dr. Cser János, az intézet igazgatója számolt be a vendégeknek. A beszámolót a gödöllői Klímairoda bemutatkozása követte. A Klímairoda-hálózatba történő belépés lehetőségeinek, valamint a belépéssel járó előnyök mérlegelése után Prof. Dr. Schmidt Rezső dékán kinyilvánította a kar csatlakozási szándékát, majd mindkét fél aláírta a csatlakozási szándéknyilatkozatot.

A mosonmagyaróvári Klímairoda megvalósulásával olyan tudásközpont jöhet létre a felsőoktatási intézményben, ahol a környezetvédelemre nyitott 18-23 éves korosztály választ kaphat a témával kapcsolatos kérdéseire, bekapcsolódhat az iroda munkájába, klímavédelmi akcióprogramjaiba. Az iroda célkitűzése, tevékenységi köre szervesen illeszkedik a kar oktatási profiljába, kiemelten a környezetgazdálkodási agrármérnöki, valamint a gazdasági és vidékfejlesztési agrármérnöki szakok tematikájába.

Mivel a Klímairoda egyik fontos jellemzője, hogy kapcsolatot keres a gyakorlati élet szereplőivel, cégekkel (közös pályázatok, projektek) így az irodában tevékenykedő hallgatók kitűnő referenciákra, hasznos kapcsolatokra és tapasztalatokra tehetnek szert már egyetemi éveik alatt. Az iroda segítheti továbbá a környezetvédelem, megújuló energiák, fenntartható fejlődés témakörében a TDK-munkát, szakdolgozatok írását. Ezen túlmenően az iroda tevékenységében részt vevő hallgatók megismerkedhetnének a környezetvédelmi projektek menedzselésével a pályázatok keresésétől egészen a projektek megvalósításáig.

Takács Krisztina
Miholicsné Orbán Katalin
NYME-MÉK

A MÉK-EN HÉT ÚJ MINTAGAZDASÁGOT AVATTAK

Tíz évvel ezelőtt, 2000 májusában a kari tanács úgy határozott, hogy a gyakorlati képzés erősítése, lehetőségeinek bővítése céljából mintagazdasági hálózatot hoz létre, ahová kezdetben a régióból, később az ország távolabbi részeiből is magas színvonalú gazdálkodó vállalkozásokat von be. A kar tanács határozatban fogadta el a felvétel szabályait, aminek alapján már az első évben 4 mintagazdaság felvételére került sor. Az elmúlt tíz év során a hálózat fokozatosan bővült és 2009-ig 43 gazdaság nyert felvételt.

Az idei – jubileumi – év alkalmából további jelentős bővítés történt. A kiírt pályázatra 7 gazdaság jelentkezett és miután valamennyien megfeleltek a feltételeknek, ezért a 2010. június 18-án rendezett Kari Diplomaátadó és Doktorrá Avató Ünnepi Tanácsülésen a gazdaságok képviselői a kar dékánjától átvehették a mintagazdasági címet tanúsító oklevelet. Ezzel a kar mintagazdasági/mintaüzemi hálózata ötvenre bővült.

2010-ben az alábbi gazdaságok nyertek mintagazdasági/mintaüzemi címet:

- ÁDÁM CSALÁD LOVASTANYÁJA Rajka (képviselői Ádám Kálmán és Ádám Kálmánné mezőgazdasági vállalkozók) Lótenyésztés, lovas turizmus tevékenységi körben.
- DOBSZAI ZOLTÁN GAZDASÁGA Soltvadkert (képviselő Dobszai Zoltán mezőgazdasági vállalkozó) Gyümölcstermesztés tevékenységi körben.
- GEREDY PÉTER ÖKOLÓGIAI GAZDASÁGA Ballószög (képviselő Geredy Péter mezőgazdasági vállalkozó) Növénytermesztés, biogazdálkodás tevékenységi körben.
- GSD AGRÁRPRODUKT KFT. Zsira (képviselő Dorogi Árpád ügyvezető igazgató) Mezőgazdasági termény előállítás tevékenységi körben.
- KISBAJCSI HALÁSZATI SZÖVETKEZET Kisbajcs (képviselő Szilágyi Gábor ügyvezető igazgató) Haltenyésztés, halászat, halfeldolgozás tevékenységi körben.
- NAGY GYULA SERTÉSTENYÉSZTŐ TELEPE Rábacsécsény (képviselő Nagy Gyula mezőgazdasági vállalkozó) Sertéstenyésztés tevékenységi körben.
- Mintaüzem címet kapott: CSERPES SAJTMŰHELY Kapuvár (Képviselő Cserpes István tulajdonos, cégvezető) Tejfeldolgozás, tejtermékgyártás tevékenységi körben.

Dr. Cser János
intézetigazgató, kuratóriumi elnök

Dr. Cser János intézetigazgató, Dr. Szakál Pál oktatási dékánhelyettes és az új mintagazdaságok képviselői az oklevelek átvétele után

BIOMOTION PROJEKTZÁRÓ ÉRTEKEZLET AMIENSBEN

2010/1. számunkban már hírt adtunk, a MÉK által koordinált BioMotion-projekt a bioüzemanyagok népszerűsítését tűzte ki célul a résztvevő tagországokban, így hazánkban is. A három éves program ez év augusztusában ér véget, ennek kapcsán vettek részt a projektgazda Szaktanácsadó és Továbbképző Intézet, valamint szakértőként a Biológiai Rendszerek Műszaki Intézetének munkatársai a franciaországi Amiensben megrendezett záró találkozón, melynek keretében megvitatták az elmúlt három év eredményeit, tapasztalatait és a projekt folytatására vonatkozó terveiket.

Arra már a találkozó első néhány órájában fény derült, a BioMotion partnerországok (valamennyi az Európai Unió tagállama) nagyon eltérő színvonalat képviselnek a bioüzemanyagok felhasználásában. Az ilyen hajtóanyagok ismertsége, a gépjármű tulajdonosok használatukról alkotott véleménye is jelentős eltérést mutat országonként. Nem nehéz kitalálni, hogy az Európa nyugatabbra fekvő országaiból (Franciaország, Németország, Hollandia) érkezett partnerek sokkal széleskörűbb, szerteágazóbb tapasztalatokról tudtak beszámolni, de azért ott sem mindig zökkenőmentes a bioüzemanyagok elterjesztése. A beszámolókból megtudhattuk, hogy egyes országokban a bioüzemanyag felhasználás különböző útjai dominálnak, így például Franciaországban a bioetanol és a biogáz, Németországban a biogáz és a tiszta növényi olaj (pure plant oil - PPO), illetve korábban a biodízel, Magyarországon leginkább a bioetanol használata terjedt el. A legkeletibb partnerország Románia, ahol egyelőre csak ismerkednek a bioüzemanyagokkal, bár az ország természeti potenciálja nagy mennyiségű előállítást, felhasználást tenne lehetővé.

Magyarország – mint sok egyéb területen – a természetes eredetű üzemanyagok alkalmazása terén is átmenetet képez a legfejlettebb és a fejletlenebb régiók között. Mindenesetre jó érzés volt, hogy például a román partnerrel ellentétben a magyar csapatnak igencsak volt miről beszámolnia, az adminisztrációs akadályok (adózás) ellenére az elmúlt pár év jelentős fejlődést hozott Magyarországon a bioüzemanyag felhasználás terén. A magyarországi helyzetet a NYME-MÉK Biológiai Rendszerek Műszaki Intézetéből Dr. Milics Gábor mutatta be a résztvevőknek.

A projekt időtartama alatt jelentős változás ment végbe a hazai bioüzemanyag gyártás és felhasználás terén. A BioMotion és hasonló népszerűsítő kampányok, valamint a média pozitív hozzáállása hatására nálunk is megnőtt az érdeklődés ezen hajtóanyagok iránt. Bár egyelőre kevésbé a környezettudatos gondolkodás, mint inkább a kedvező ár a döntő tényező a választás során, a végeredmény így is örvendetes.

A megbeszélés végén a partnerek megállapodtak abban, hogy sikeres projektet mindenképpen célszerű lenne folytatni. Az egyes országok ismertették erre vonatkozó terveiket, elképzeléseiket. Néhány érdekesebb ötlet az elhangzottakból: a francia partner olyan termékjelölő rendszer kidolgozását tervezi, mellyel az egyes termékeken feltüntetnék az előállításuk során keletkezett széndioxid mennyiségét, elősegítve a karbontudatos választást a vásárlás során. A német partner a kistelepülések önkormányzatait ösztönözné a CO_2 megtakarításaik közös értékesítésére, illetve a hulladékok bionyersanyagokkal történő keverésével próbálkozna fűtési célra. Lengyelországban a hulladéktelepeken keletkező hő pumpával történő kinyerését tervezik, Románia pedig a nehézfémekkel (főként higany) szennyezett területek energianövényekkel, például kínai nádal (Miscanthus spp.) történő hasznosításával folytatna kísérleteket.

Egyetemünk részéről is vannak kezdeményezések a projekt folytatására. Ilyen például az ún. Energiafarmok kijelölése, azaz meglévő gazdaságok állnának át kizárólag energianövények termesztésére, elejét véve az élelmiszer vagy üzemanyag vita kialakulásának. Másik ötlet a „Good Pracise Farms", olyan mintaszerű gazdaságok támogatása, amelyek gyakorlati példával szolgálhatnának a környék gazdáinak a bioenergia használat terén. Szintén a BioMotion folytatásának tekinthető egy már megkezdett projekt a Mezőgazdasági és Élelmiszertudományi Karon a Klímairoda létesítése, amiről lapunk mostani számában bővebben is hírt adunk.

Takács Krisztina

ÉSZAK ÉS DÉL
- KÉT EURÓPAI TANULMÁNYÚT TANULSÁGAI

A Benedek Elek Pedagógiai Kar Nyelvi és Kommunikációs Intézetének oktatójaként a közelmúltban Mallorcán és Lappföldön jártam az Európai Unió szakértői tanulmányutak, illetve a Comenius-program keretén belül. Tapasztalataimat az alábbiakban osztom meg az olvasókkal.

Pálmafák és fehér éjszakák

Időben közel, térben igencsak távol esett az a két ösztöndíj, melyek jóvoltából egy-egy hetet tölthettem ez év májusában a Baleár-szigetek fővárosában, Palma de Mallorcán, majd júniusban a finn Lappföld eldugott vidékén, az Északi-sarkkörtől 200 km-re északra fekvő Saariselkä üdülőfaluban.

Mallorca kevésbé szorul bemutatásra. A sziget tán legszebb arcát mutatta a mediterrán nyár elején, amikor a hőmérő higanyszála még nem kúszik elviselhetetlen magasságokba, ugyanakkor a növényzet már teljes pompájában várja az odalátogató jelentős számú turistát.

Lappföld ismeretlenebb vidék. Különleges élmény az utazó számára a Helsinkiből egyre északabbra haladó repülőgép fedélzetéről látni, ahogy „elfogy a táj": a délen még pompázatosan sűrű fenyves- és nyírfaerdők fokozatosan ritkulnak, hogy átadják helyüket a ritkás, alacsony, növekedésükben gátolt törpenyíreknek, hogy azután a látogató valóban úgy érezze, a világ végére érkezett.

Többnyelvűség és európaiság

A helyszínek egzotikuma mellett a tanulmányutak témái is komoly érdeklődésre tartottak számot. A résztvevők Belgiumból, Ciprusról, Észtországból, Franciaországból, Hollandiából, Lengyelországból, Németországból, Olaszországból, Romániából, Törökországból, Németországból, Ausztriából érkeztek. A finn tanulmányúton egy diósdi kolléganővel ketten képviseltük Magyarországot.

A mallorcai hét a nyelvoktatás körül forgott, annak is egy speciális területével ismerkedtünk, a tartalom alapú nyelvoktatással. A program CLIL (Content and Language Integrated Learning) néven vált ismertté az angol nyelvi módszertanban. Lényege, hogy általános és középiskolákban bizonyos tantárgyak oktatása idegen nyelven folyik. Ez Mallorca szigetén azért is különleges feladat, mivel a sziget eleve spanyol–katalán kétnyelvű.

Az idegen nyelvek között Mallorcán is az angol vezet, ugyanakkor a francia és a német is jelentő szerepet kap; utóbbi a szigeten letelepedett német kolóniának köszönhetően. A meglátogatott iskolákban láthattunk történelemórát angol és francia nyelveken, énekórát, természettudományi órát és informatikaórát angol nyelven.

Számomra a legemlékezetesebbnek egy manacori középiskola énekórája bizonyult, ami igazi felüdülést jelentett. Bár a zene nyelve nemzetközi, egy kiváló énektanárnő segítségével láthattuk, hogy megfelelő utasításokkal, játékos formában el lehet sajátítani a zenei szaknyelvet is idegen nyelven. A szonátaformát a gyerekek tánccal (ismétlődő részekhez fűződő azonos mozgássorokkal) élték át. Az összefoglalás is angolul zajlott, a magyarázatoknál minimális anyanyelvi kiegészítésekkel. Mégsem kell attól tartani, hogy az idegen nyelv elnyomja az anyanyelvet, hiszen a program nem a kizárólagosság, sokkal inkább a kiegészítés, a párhuzamosság elvére épül: azaz egy adott tárgyat egy tanítási héten kb. háromnegyed részben anyanyelven és csak egynegyed részben idegen nyelven oktatnak.

A **lappföldi kurzus** az európai állampolgárság kérdését járta körül. Tematikájában foglalkozott az iskolai demokráciával, az európai diákok társadalmi tanulmányait érintő portfoliójával (Civic Portfolio), az iskolai minőségbiztosítással, a kisebbségek oktatásban betöltött szerepével, az európai oktatási rendszerek összehasonlításával. Tanulságos volt többek között nyomon követni azt a nemzetközi projektet, mely a társadalmi aktivitást a legkisebb korosztály bevonásától a felsőoktatásban részt vevő hallgatókig térképezi fel nemcsak iskolai, hanem iskolán kívüli szociális tevékenységek megvalósítása mentén.

Trénereink gondoskodtak arról, hogy a napi többórás foglalkozások módszertani szempontból változatosak, élvezetesek legyenek. Számos lehetőség nyílt kreatív csoport- és pármunkára, véleménynyilvánításra és -formálásra.

Kulturális adalékok

Egy-egy tanulmányút képes felvillantani az adott ország kultúrájából, természeti szépségeiből is valamennyit, bár a kíváncsi és nyitott résztvevő ezeket a kötött tanmenet miatt gyakran keveselli. Így történt a fenti két út esetében is.

Hálás vagyok mégis a szervezőknek, hogy kulturális élményeinket gyarapították Mallorcán a természeti csodának beillő Manacor-közeli barlangrendszerrel (Coves del Drac) és a prehistorikus kincseket kiállító történeti múzeummal; Finnországban pedig nem mindennapi látogatást tettünk egy rénszarvasfarmon, illetve a lappok életét bemutató, a világon egyedülálló SIIDA-múzeumban (lapp nyelven: siida = 'nagy kör', 'család').

Köszönet

A tanulmányutak lehetővé tételében e helyütt illeti köszönet a BPK dékánját, valamint a Nyelvi és Kommunikációs Intézet igazgatóját, akik a külföldi kapcsolatok bővítésének támogatói. Mindemellett megköszönöm kollégáim és hallgatóim hozzáállását, akik türelmesen megvártak az éppen esedékes vizsgákkal. Utóbbiaknak ígérem, hogy Kétnyelvűség és Európa-tanulmányok elnevezésű tantárgyaim keretében bővebb szakmai ismeretekkel fogok még szolgálni a tárgyat illetően.

Kitzinger Arianna Ilona
tanársegéd
BPK

A mallorcai csoport iskolalátogatás után

OKLEVELEK ÉS ELISMERÉSEK A MÉK-EN

2010-ben is sikeres tanévet zárt a mosonmagyaróvári kar- mondta köszöntő beszédében Prof. Dr. Faragó Sándor, a Nyugat-magyarországi Egyetem rektora június 18-án a Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kar Ünnepi Diplomaátadó és Doktorrá Avató Nyilvános Tanácsülésén.

A tantervekben előírt kreditpontok teljesítésével Agrármérnöki, Gazdasági agrármérnöki, Élelmiszer-minőség biztosító agrármérnöki szakokon, egyetemi és alapképzésben, a nappali és levelező tagozaton résztvevők közül 129 végzős hallgató, Növényorvosi valamint Élelmiszerbiztonsági és –minőségi mérnöki szakokon 8 mesterképzéses hallgató, továbbá a szakirányú továbbképzés keretében 32 növényvédelmi szakmérnök hallgató jelentkezett záróvizsgára.

A diplomamunka védésével egybekötött utolsó egyetemi vizsgát mind a 164 hallgató sikeresen teljesítette: 49 kiváló, 100 jó és 15 közepes eredmény született. A záróvizsgákat a karon kilenc vizsgáztató bizottság bonyolította le, amelyből hét a graduális képzés, kettő pedig a szakirányú továbbképzés vizsgáztatási feladatait látta el.

A záróvizsga bizottságok munkájában a kar oktatóin kívül a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési, az Oktatási és Kulturális Minisztérium képviselői, külső szakemberek, valamint más agrár-felsőoktatási intézmények oktatói is közreműködtek.

A Nyugat-magyarországi Egyetem Egyetemi Doktori Tanácsa a mosonmagyaróvári Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Karon 2010-ben négy jelöltet talált érdemesnek a doktori fokozat odaítélésére. Csiba Mátyás, Kalmár Sándor, Király István és Sipos-Kozma Zsófia jelölteket Prof. Dr. Faragó Sándor, a Nyugat-magyarországi Egyetem rektora, valamint Prof. Dr. Schmidt Rezső a mosonmagyaróvári Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kar dékánja avatta doktorrá. A habilitációs doktori oklevelét Dr. Csontos Péter és Dr. Kovács Attila József vehette át.

Az oktatási-kutatási munkát segítő magas színvonalú, eredményes szakmai, tudományos és közéleti tevékenység elismeréséül „Címzetes egyetemi tanár" címet Dr. Juraj Lesny, Dr. Kozáry József, Dr. Tenk Gábor, míg "Címzetes egyetemi docens" címet Dr. Bierbaum Lajos, Dr. Kovács Árpád, Dr. Kuti Rajmund, Sárkány Zoltán és Dr. Vaszari László kaptak.

Az elmúlt időszakban végzett kiemelkedő munkájuk elismeréseként a Nyugat-magyarországi Egyetem kiváló oktatója kitüntetést kapott Dr. Pinke Gyula egyetemi docens, továbbá a Nyugat-magyarországi Egyetem kiváló dolgozója kitüntetést kapott Miksó Damján gazdasági ügyintéző. Rektori Dicséretben részesült Kiss Zoltán informatikus.

Kiváló tanulmányi eredményük és az évfolyamban kifejtett aktív munkájuk, illetve Országos Tudományos Diákköri Konferencián elért sikereik alapján rektori dicséretben részesültek Sebesy Zsanett és Varga Zsuzsanna okl. gazdasági agrármérnökök.

Kiemelkedő közösségi tevékenységéért Polgár Virág okl. élelmiszer-minőségbiztosító agrármérnök dékáni dicséretben részesült.

Az öt éven keresztül vállalt közösségi munkájukért, a kiváló tanulmányi eredményeikért, és az Országos Tudományos Diákköri Konferencián elért helyezéseikért az egyetem Szenátusa Alma Mater-emlékérmet adományozott Lévai Etelka és Petrás Döníz okl. gazdasági agrármérnököknek. A szakmai tantárgyak területén és a TDK-munkában elért kimagasló eredményéért Világhy Károly-díjban Smuk Norbert okl. gazdasági agrármérnök részesült. A Mosonmagyaróvári Rekultív Környezetvédelmi Kft. díját két Környezetgazdálkodási agrármérnök BSc-szakos, hulladékgazdákodási szakirányos hallgató: Mészáros Csilla és Czingráber Barnabás kapta, a UIS Ungarn Laborvizsgálati Szolgáltató Kft. különdíját pedig Német Norbert vehette át.

A Szegeden megrendezett XVIII. Országos Tudományos Diákkori Konferencián eredményesen szereplő hallgatók konzulensei - Dr. Szigeti Jenő egyetemi tanár, Dr. Kovács Árpád c. egyetemi docens és Dr. Tóth Tamás egyetemi docens - konzulensi díjban részesültek.

A Dékáni Tanács javaslatára Dr. Gulyás László külön jutalomban részesült az Országos Tudományos Diákköri Konferenciák megszervezésében kifejtett munkájáért.

A Dékáni Tanács javaslatára jutalomban részesült a végzős hallgatók évfolyamfelelőse, valamint helyettese: Dr. Szathmári László és Dr. Tóth Tamás.

Az Óvári Gazdászok Szövetsége 2010-ben Wittmann Antal-emlékéremmel Dr. Orbán Józsefet, és Németh Attilát tüntette ki. Idén nyolcadik alkalommal került sor a MINTAGAZDASÁG/MINTAÜZEM cím adományozására a mosonmagyaróvári Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Karon.

A rendezvényről készült felvételek a http://www.mtk.nyme.hu/index.php?id=10 oldalon, valamint a www.duoinfomovar.hu oldalon tekinthetők meg.

Miholicsné Orbán Katalin

Az óvári vár patinás épülete

VÁLOGATOTT ÉLETRAJZOK A MAGYARÓVÁRI AGRÁR-FELSŐOKTATÁS 190 ÉVES TÖRTÉNETÉBŐL

Az Óvári Gazdászok Szövetségének fő feladata, hogy az 1818 óta fennálló Akadémián (ma: Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Karon) kialakult tradíciókat és hagyományokat megőrizze és a jelenkor gazdász hallgatói számára is elérhetővé tegye. Ennek a gondolatnak jegyében került sor Németh Attila: BIOGRAPHIAE ÓVÁRIENSES I. – Válogatott életrajzok a magyaróvári agrár-felsőoktatás 190 éves történetéből" c. könyvének megjelentetésére.

Az életrajzi kötet azoknak a híres óvári gazdászoknak az életútját mutatja be, akik meghatározó szerepet játszottak koruk politikai-, gazdasági-, tudományos-, művészeti- vagy sportéletében, és ezzel maradandót alkottak az utókor számára. A 400 példányban megjelent könyvnek március 23-án volt a bemutatója.

A rendezvényen nagy számban jelentek meg érdeklődök, a kar oktatóin és hallgatóin túl, Mosonmagyaróvár város polgárai is jelentős számban képviseltették magukat az ünnepi eseményen.

A bemutatót Varga Zsuzsanna (V. évfolyamos hallgató) nyitotta meg Vörösmarty Mihály: Gondolatok a Könyvtárban c. versével, amit Dr. Nagy Frigyes – az Óvári Gazdászok Szövetsége elnökének – rövid megnyitója követett. A szerző, Németh Attila ezek után összefoglalta azt a közel tíz éves kutatómunkát, melynek eredményeként a kiadvány megjelenhetett.

Az érdeklődők a bevezető után szemelvényeket hallhattak a könyvből és fény derült olyan érdekes tényekre, mint például , hogy az óvári gazdász, Jókai-Ihász Lajos által kifejlesztett élelmiszereket fogyasztották az első amerikai űrhajósok, valamint, hogy neves zeneszerzőnk, Bartók Béla édesapja is az Akadémia hallgatója volt. Bauer Rudolf – az 1900-ban Párizsban rendezett II. nyári olimpiai játékok egyetlen magyar aranyérmese – is óvári diák volt, illetve neves regényírónk, Fekete István is a Magyaróvári Gazdasági Akadémián szerzett képesítést.

A felsoroltakon túl az olvasó olyan híres óvári gazdászok tanulságos életrajzaival találkozhat, mint Bethlen István és Teleki Pál, Magyarország későbbi miniszterelnökei, vagy Ferenczy Károly festő.

A könyvbemutató dedikálással zárult, ahol bejelentették, hogy a könyv második kötete a tervek szerint szeptemberre a nyomdába kerül.

Németh Attilát az Óvári Gazdászok Szövetsége hiánypótló munkájáért Wittmann Antal-díjban részesítette, melyet a 2010. június 18-án megrendezett Diplomaátadó és Doktorrá Avató Kari Ünnepi Tanácsülésen Dr. Nagy Frigyes, az Óvári Gazdászok Szövetségének elnöke adott át.

Troján Szabolcs
a szövetség titkára

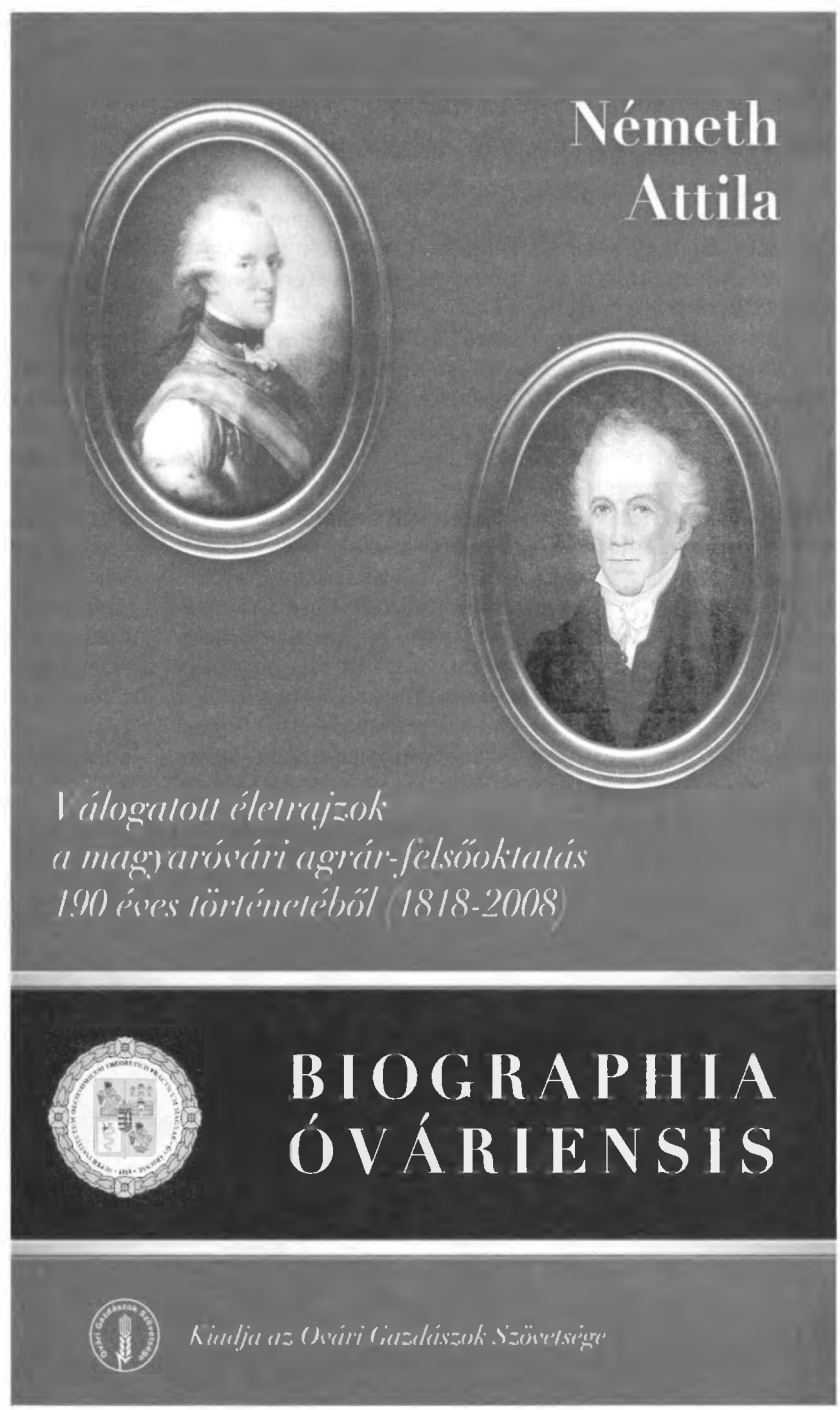

HAGYOMÁNYŐRZÉS A GEO-N

Rövid történeti áttekintés

A földmérő mérnök képzés 1959-ig Sopronban volt, majd először Miskolcra vitték, de a mérnöki szintű képzést Budapesten indították be. Egyre nagyobb igény volt a mérnökökre, így jött létre a kar jogelődje, a Felsőfokú Földmérési Technikum. 1972-ben a képzés főiskolai szintre emelkedett, de kis kar lévén egy nagyobb egyetemhez kellett csatlakozni, így lett az Erdészeti és Faipari Egyetem része. Így, hogy újra Sopron igazgatása alá került a kar, jutottak el a diákhagyományok Alba Regia ősi városába. Ez elsősorban Dr. Tamás László a. Libellának köszönhető, aki fokozatosan terjesztette el a selmeci diákhagyományokat oktatók és diákok közt. Ettől kezdve fejlődött és erősödött meg a közösségben a hagyományőrzés. Az egyenruhánkat a faiparosoktól kaptuk, barna alapon kék paszománnyal ellátott waldent viselünk.

A hagyományok napjainkban

Nehéz ehhez hozzáfogni, hiszen, hogy mutathatnám be objektíven az aktuális helyzetet, ha benne élek. Aki pedig objektíven megítélhetné, nem él már benne... Más választásom nem lévén, azt írnám le, hogy én, mint egy szegedi szakközépiskolából érkezett hallgató, mit tapasztaltam ittlétem során.

Mint mit sem sejtő pogány érkeztem a GEO épülete elé. Bevallom, kissé féltem az ismeretlentől, tele voltam kérdésekkel. Milyen lesz az iskola, szívatni fognak-e a felsőbb évesek, milyenek lesznek az évfolyamtársaim? Az első kép, amit még ma is látok magam előtt az, hogy ott áll az a sok egyenruhás, lerítt róluk, hogy itt ők lesznek a „főnökök". De ahogy a két utazómmal mentem feléjük , az egyikük elém jött, és elvette a táskám, segített felvinni. Akkor már éreztem, itt máshogy mennek a dolgok. A bALEK-hét az évfolyamomnak nagyon tetszett, elégedettek voltunk a programokkal, a sörárakkal... Komolyra fordítva a szót, úgy látom, hogy a hagyományok alapjait jól átadták, részben előadáson, a bALEK-túrán, de a viselkedésükkel is. Az oktatások is jól sikerültek, sokán látogatták őket, a tanszékeket is kiállta az évfolyam. Én személy szerint nem kaptam túl fantáziadús balekfeladatokat, de nem ez volt a jellemző. Az addigi évékhez képest sokan keresztelkedtünk, persze ebben közrejátszott a megváltozott mintatanterv is. A keresztelő után elkezdődött a lemorzsolódás minden téren, volt, akinek a féléve lett passzív, és volt akinek a hozzáállása... Ez sajnos természetesnek mondható, mivel korunk elhajló világában nehéz lehet azonosulni ezekkel a régi, szilárd értékekkel. Én ebből a szempontból talán kivétel vagyok, mint külhoni magyar. Minden körülmény ellenünk szól: divat, zene, média által sugallt életérzések, stílusok, liberalizmus, az egyén szabadságának jól hangzó hazugsága. Nem hiszem, hogy ezt be kellene mutatnom jobban, remélem, hogy aki ezt olvassa, az nem hisz már ezekben a mesékben és lehet, már a demokráciában sem. Ezzel nem a politikára szeretném terelni a szót, hanem rávilágítani a tényre, hogy a hagyományőrzésben sincs demokrácia, sőt szigorú hierarchia van, amióta világ a világ a természetben is. A fehérvári diákéletet a valétabizottság irányítja, az elnök szava szent, és a négy segédje csupán tanácsot adhat, és segíthetik a munkájában.

A történelem során sok csapást kellett már kiállnia a hagyományoknak, meg kellett küzdeni a „régieknek" a trianoni tragédiával, túl kellett élni a kommunizmus sötét éveit. Óriási teljesítménynek tartom, hogy a tilalmak ellenére volt, aki merte vállalni, továbbvinni a hagyományokat. Tehát megtalálta mindig a diákság a megoldást a problémákra. Most a GEO-n a legnagyobb probléma az arctalan ellenség: a közöny. Ezt a napokban tapasztaltuk meg, a valétálás szervezésével kapcsolatban. A kar kis létszámából adódóan alig tudtuk összehozni a megfelelő számú embert, sajnos volt veszekedés és csalódni is kellett néhányukban. Tehát a közönyt kell valahogy megtörnünk, mert év elején mindenkiben nagy a lendület, szóval lenne kedvük ezt csinálni, de mégis valami visszahúzza őket, könnyebb a gép előtt ücsörögni, otthon pihenni. A megoldást a bALEK-okítás átalakításában látom, valamint a rendszeres daltanok bevezetésében. Ez a pont külön megérne egy írást.

Az évfolyamom és egyáltalán a kollégium közössége egyébként összetartó társaság, szívesen megosztja mindenki a tételeit, puskáit. A felsőbbévesek szívesen korrepetálják a rászoruló bALEK-ot. A fent kissé sötéten ábrázolt helyzetet oldja, hogy minden évfolyamban van olyan mag, aki komolyan gondolja, szereti és ragaszkodik a hagyományokhoz. Jó bALEK-ok, jó firmák akarnak lenni. Vannak példaképnek te-

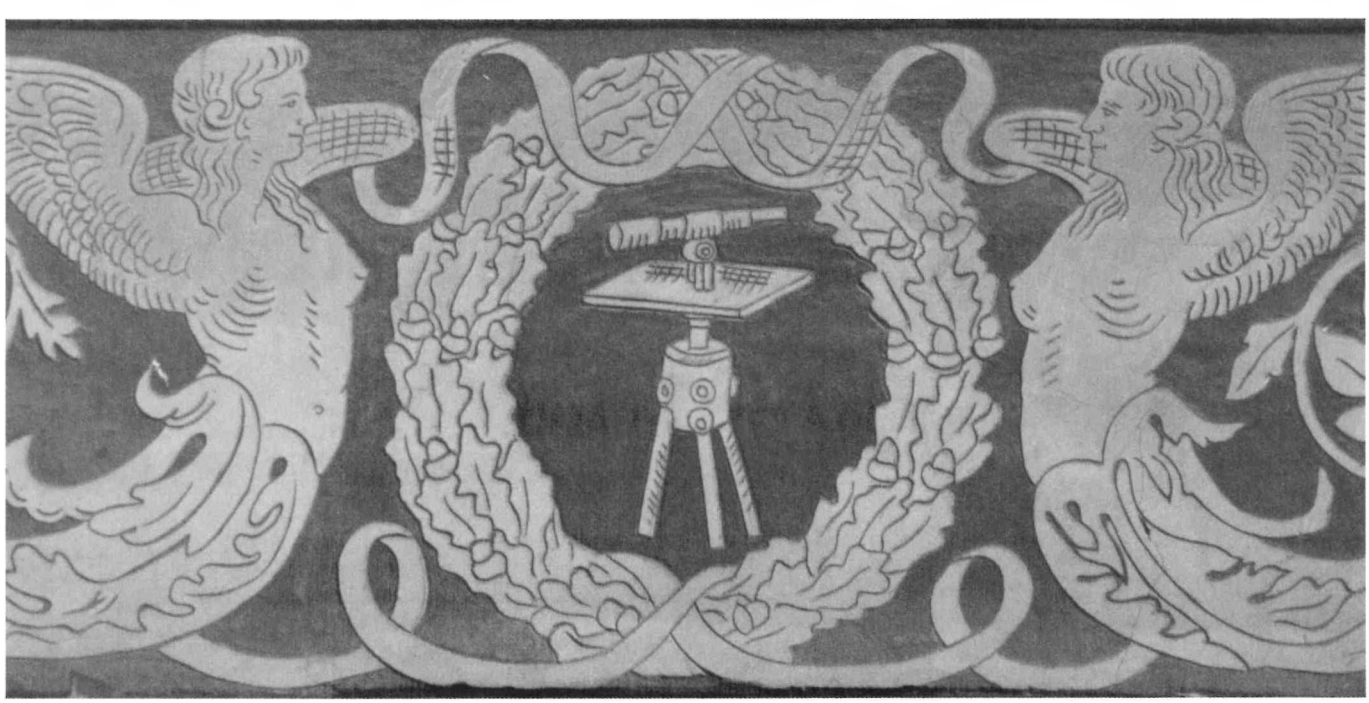

kinthető filisztereink is. Ami nagyon fontos nekünk, sokat jelent, hogy visszajönnek és beszélhetünk velük a kérdéseinkről.

Így mennek a dolgok a GEO-n

Az elsősöket nyár végén az aktuális valétabizottság által szervezett bALEK-héten várjuk, csoportokba osztjuk, amiket a csoportvezetők irányítanak. Bemutatkozó est, bALEK-túra, sorverseny a megszokott program, estefelé nótázások, zenés estek vannak. Ebben a pár napban a hagyományok alapjait próbáljuk átadni, valamint összekovácsolni a közösséget. A feladatok nem megalázó jellegűek, inkább arra valók, hogy megismerjék egymást, és csak csapatként lehessen megoldani azokat. A hét valamelyik napján a dékánhelyettes úr szokott egy rövid előadást tartani a hagyományokról, mit jelent ez a tanár-diák kapcsolatban és általánosságban.

Az idei elsősöktől hallottam, hogy nagyon rossz hírűek a gólyatáborok mostanában, és sokan, félve a megalázásoktól nem is jöttek el. Ez mindenesetre elgondolkodtató, megoldandó probléma, talán egy részletesebb, meggyőzőbb meghívóval kiküszöbölhető.

A bALEk-okítások az első hét végén már elkezdődnek és rendszerint négy alkalommal kerülnek sorra: szó esik történelemről, egyenruhákról, Selmecbányáról, valamint szakestélyekről, szokásokról. Az előadások daltanulással zárulnak, amiről a megjelent társaság egy része gyorsan lelép, pedig az egyik legszebb részét hagyják ki a hagyományoknak, hisz nóta és sör nélkül, nem lenne az, ami. Ezt a problémát is meg kell oldanunk, ott kell valahogy tartani a bALEk-ságot, fel kell kelteni az érdeklődését.

Az okítások végeztével három tanszéket alkotunk, ahol minden bALEK-nak egyszer meg kell jelennie. A tanszékek négyszer ülnek össze a fehérvári kocsmákban. Itt a megjelenő bALEk-jelölt az altanszék kohlenbrennerjei előtt felel a lexikális tudásából, majd a tanszék firmái kiadnak egy feladatot neki. Ezt még aznap este, vagy a héten be kell mutatnia, majd a saját kezűleg készített bALEK indexébe értékelik.

Keresztelés előtt az utolsó próbatétel a bALEK-vizsga, elméleti számonkérés, ez alapján választjuk ki a díszbalekot és díszbalekinát. Aki nem teljesíti ezt elégségesre, az UV-csekk megváltásával (2 sör) próbálkozhat még egy újabb feladat megoldásával.

Aki ezeknek megfelel, az megválthatja az invit fecnit a bALEK keresztelőre. Nincs tudomásom olyanról, akit eddig ne kereszteltek volna meg a GEO-n, mindenki kap egy esélyt.

A szakestély megkezdésekor a folyosón várakoznak csendben a fuchs felügyeletével. Majd amikor engedélyt kapnak, bevonulnak a terítő és teríték nélküli asztalaikhoz. A megfelelő időben az elnök elrendeli a keresztelést. Először a díszbalekok éneklik el a keresztelődalt a cantusokkal, majd velük kezdve megkeresztelik a többieket is. A keresztelés a következőképp néz ki:

Praeses: bALEK válassz magadnak firmát!

bALEK: Keresztanyámnak felkérem XY as. Z-t és keresztapámnak felkérem XY as. Z-t

Keresztszülők: bALEK én téged megkeresztellek Bacchusnak és Ceresnek és a többi pogány isteneknek nevében; neved legyen: XY as. Z avagy W

Cantusok: Mert ő már nem pogány, mert ő már …

Ezt követi még öt szakestély az év folyamán: Hagyományőrző Szakestély, Farsangoló Szakestély, amit a balekok szerveznek, segítséggel, Firmaavató amit a firmásodni vágyók szerveznek, majd a Szalag- és korsóavató valamint a Gyűrűavató Szakestély, a búcsúzás előkészítései ezek már.

Hagyományőrzők a GEO-n

A GEO minden szempontból egyedi helyzetben van. Kihelyezett karként működik Székesfehérváron, Sopron igazgatása alatt, az aktív nappalisok létszáma 300 fő körül mozog. Ennek a kis létszámnak előnyei és hátrányai egyaránt vannak. Az egyik hátránya, hogy kevesen vagyunk, az adott évben kevés ember keresztelkedik, így komoly gondokat okoz a rendezvények megszervezése, előnye viszont az, hogy mindenkit személyesen ismerhetünk, ezért nagyon jó közösség alakulhat ki.

Répás Zoltán as. Fülig Jimmy

BALEKHÉT 2010. – AVAGY ÓVÁR NYITOTT KAPUKKAL VÁRJA ELSŐÉVESEIT

Minden ifjú hallgatójelölt élete a gólyatáborral kezdődik... Új környezet, új emberek, új barátságok és egy teljesen új életforma kezdete. A MÉK-en is hasonló kihívások várnak az új hallgatókra, a balekokra.

Mint minden évben, idén is a leendő harmadéveseket illeti meg az a megtisztelő feladat, hogy megszervezzék és lebonyolítsák a balektábort, minél maradandóbb és felejthetetlenebb élményeket szerezve ezzel az intézmény legifjabb hallgatóinak.

A hagyományoknak megfelelően augusztus végén rendezik a tábort, amely a tanévnyitó ünnepségig próbálja bemutatni az ifjoncoknak Mosonmagyaróvárt, a kart és az óvári gazdászok életét.

A tábor tökéletes lehetőség az újaknak ráhangolódni az egyetemi életre, mindezt izgalmas és színes programok keretében. Az idei események között hivatalos programként szerepel a dékáni és a polgármesteri köszöntő, valamint természetesen a HÖK és a Neptun-rendszer bemutatása, segítséget nyújtva ezzel a tanév sikeres megkezdéséhez.

A hivatalos rendezvények mellett a szervezők törekedtek arra, hogy minél izgalmasabb és változatosabb programokkal szolgáljanak az intézmény legifjabb hallgatóinak. Ennek megfelelően a hagyományos balektábori programokat megőrizve, sor kerül a City rally-ra, illetve a Wittmann-parki túrára, azonban számos újdonsággal is várják a szervezők a balekokat. Izgalmas és mozgalmas vetélkedő keretében ismerhetik meg a kart, továbbá fröccstörténeti bemutató is vár a résztvevőkre. A szervezők számos érdekességgel is próbálják színesebbé tenni a programokat: sárkányhajós evezésre és salsa táncbemutatóra/oktatásra kerül sor, továbbá a kar mintagazdasági hálózata is bemutatkozhat a hallgatóknak. Neves, a fiatalok között ismert és kedvelt „stand up comedy"-előadó is szerepel a meghívott vendégek között, élvezetesebbé téve ezzel a balekok egyik délutánját, ahonnét a humor sem hiányozhat. Esténként fergeteges buli várja a résztvevőket, lehetőséget adva ezzel a végtelen (de nem féktelen) szórakozásnak, új barátságok és szerelmek kialakulásának.

A szervezők reményeinek megfelelően az idei balektábor egy kitűnő és sikeres tanév első állomása lehet a balekok számára. Még a tanév kezdete előtt megismertetve az egyetemet és a várost, hogy az újoncok élvezhessék Mosonmagyaróvár, illetve a Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kar nyitottságát, valamint barátságos környezetét.

Ezúton is köszöntjük leendő elsőéveseinket, és szeretettel várjuk Mindnyájukat!

Nagy Katalin
III. évfolyamos hallgató

A KOROM ÉS A SÖR

Elsőévesként rengetegen szőnek nagy terveket az egyetemi évekkel kapcsolatban. Nekem is volt egy ilyen nagy álmom. Néhányszáz oldalas regény, vagy ha többre nem futja az erőmből, legalább egy-két novella a diákhagyományok témájában. Már az első tanítási nap előtt elkezdtem naplót írni, hogy legyen, ami eszembe juttatja az idővel együtt tovaszálló emlékeket. A „nagy művem" jelenleg is csupán nyolcvan oldal körül tart, akárcsak az elmúlt két évben. Nem tudom, hogy fogom-e valaha folytatni, hasznát veszem-e az írásaimnak, de egyik tanárom, illetve diáktársaim, barátaim javaslatára szeretnék kiragadni egy rövid részletet, ami egy gondolatnyi ízelítőt adhat minden érdeklődőnek a selmeci hagyományokból:

...A díszbalek egy papír cetlit gyűrögetve a kezében felállt, és remegő hangon megszólította a szakestélyt. Nyilvánvaló volt, hogy szavai nem jutottak el a gyertyafényben fürdő terem minden sarkába, de a firmák ezt nem tették szóvá, ezzel is támogatva a lámpalázas fiú egyre apadó önbizalmát.

A rövid felszólalás lényege tulajdonképpen egy tiszteletteljes kérés volt a szakestély felé, hogy ragadják ki az elsőéveseket a pogány lét sötétségéből, és keresztelják meg őket a selmeci hagyományok szellemében. A felszólaló iránti tisztelet jeléül a szakestély résztvevői kezükkel az asztalt csapkodva köszönték meg a díszbalek bátortalan szavait.

Ekkor a szakestély elnöke állt föl.

- Utasítom a díszbalekot és a díszbalekinát, valamint a cantus praeseseket, hogy jöjjenek ki az elnöki asztal elé, és énekeljék el a balekkeresztelő nótát.

Az említettek kiléptek az asztalok közül, és felálltak egymással szemben, igyekezve nem hátat fordítani senkinek.

A teremben mindenki feszülten figyelt, egy pisszenés sem hallatszott, egészen addig, míg a két cantus praeses énekelni nem kezdett.

„Mi tündöklik ott fenn?..."

A dallam rendkívül ünnepélyes hangulatot adott, és bár csak a két cantus énekelt, hangjuk betöltötte az egész termet, boldogságot csalva sokak szívébe.

Mikor az első versszak végére értek, elhallgattak, mert a hagyomány szerint a páros versszakokat a két díszbaleknak kell énekelnie.

Ez a versszak már jóval halkabban hangzott el, mint az előző, és a dallama is hibázott néhol, de senki nem törődött ilyen apróságokkal. Ahhoz túlzottan emelkedett volt a hangulat.

A cantus praesesek, és a két díszbalek felváltva énekelték az egymás után következő dalrészleteket, ezzel az ünnepélyes hangsorral válaszolgatva egymásnak.

Mikor az utolsó előtti versszakhoz értek, az elnöki asztal mellett álló balekcsősz előre lépett, és büszkén dudorodó mellkassal, fekete szalagján végigsimítva a díszbalek felé fordult.

- Balek! Válassz magadnak keresztapát, és keresztanyát az Isteni Fényben Tündöklő Dicső Firmák eme díszes társaságából!

A megilletődött fiú előre lépett, és fejét a tisztségviselők között forgatva megnevezte firmakeresztszüleit.

- Keresztapámnak felkérem Szarvas Tamást, alias Zsírt, keresztanyámnak felkérem Szendrei Noémit, alias Foltost.

- Balek! Én téged megkereszteltelek, Bacchusnak, Ceresnek, és a többi pogány isteneknek nevében. Legyen a te neved mostantól: Toldi, avagy Csak egy legény van talpon a vidéken! – mondta az előre megbeszélt szöveget Foltos, és közben jó alaposan összemaszatolta az előttük álló fiú arcát a bekormozott szívaccsal, amit a balekcsősz adott a kezébe.

Az alias név elhangzása után a két cantus praeses folytatta a keresztelő nótát, amit ezúttal mindenki énekelt velük, és közben a keresztszülővé lett Foltos, és Zsír egy-egy üveg sört öntöttek a kormos balek fejére, aki az odakészített lavór fölé hajolt.

„...Így lesz Firma s Veterán,
Bőrös Veterán,
Mert Ő már nem pogány!"

Akár pogány volt, akár nem, elég sajátosan festett meglepett ábrázata a korommal keveredett, lecsorgó sör nyomai alatt. Néhány pillanatig csak állt ott, sörcseppekkel esőztetve a márványmintás padlót, aztán keresztapja odasúgott szavait megfogadva a terem kijárata felé indult. Mielőtt azonban kimehetett volna, még át kellett ugrania a piros-fehér kitűzőrúd felett, amit a balekcsősz és a vele szemben álló diák tartott, és bele kellett szippantania a hosszúszárú nagypipába, amit Zakar György, alias Frodó dugott az orra alá közvetlenül a kijárat előtt. A telt alkatú firma vidáman felkacagott, mikor a díszbalek köhécselve kiköpte a pipa szárát, és egy gyengéd legyintéssel kipenderítette az ajtón...

*Cantus praeses: (latin) Nótabíró. Feladata a diákdalok előéneklése. Joga és kötelessége minden dalt elénekelni.

Mihalik Mihály
a.s.
EGOdéta

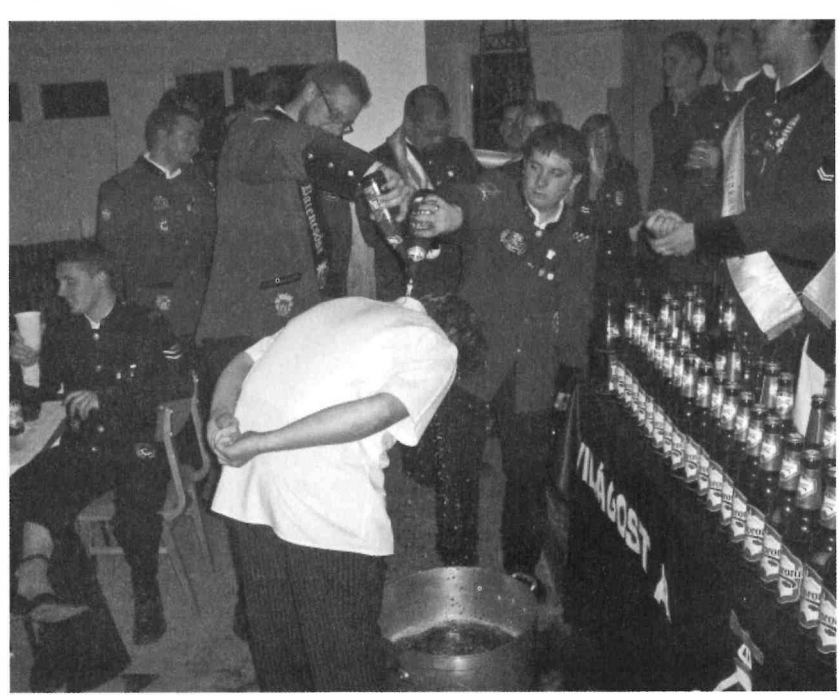

ARANYKÖPÉSEK KÖRNYEZET-GAZDASÁGTANBÓL

- A környezeti alrendszerek nem megújuló kategóriájába azok tartoznak, amelyek felhasználásuk után egyáltalán nem képesek megújulni (pl. erdőirtás).

- Környezetterhelés: amikor kényszerítjük a környezetet a folyamatos megújulásra.

- Környezetszennyezés: amikor a rendelkezésre álló erőforrásokat használjuk, és utána olyan anyagokat bocsátunk ki, amely káros hatással van ezekre az erőforrásokra (pl. kipufogógáz).

- Környezeti kár: olyan esemény, amely az adott helyen élő élőlények pusztulását, vagy maradandó károsodását idézi elő (pl. erdőtűz, olajfolt a tengeren, stb.).

- Veszélyes állati hulladék például a beteg állati tetem.

- A környezetvédelmi szempontból szakszerű (okszerű) növényvédelemre jellemző, hogy adott helyre megfelelő növény kerül. A nem megfelelő helyen termesztett növény legyengül.

- A hulladékra jellemző, hogy a termelés során keletkezett, de a termelésben közvetlenül nem vesz részt.

- Környezetnek nevezzük azokat a biotikus és abiotikus tényezőket, amelyek az objektumot, ami lehet bármi: személy, vállalkozás, stb.... körülveszik.

- Környezeti kár: irreverzibilis folyamatok eredménye. A környezet erőforrásai sem minőségben, sem mennyiségben nem olyanok, mint régebben. Rosszabbak lettek. Helyrehozásuk költségvonzattal jár. A környezetgazdálkodás csődje.

- Hulladék az, ami nem hasznosítható, nem eladható, nincs rá kereslet.

- A környezetvédelmi szempontból szakszerű (okszerű) növényvédelmet a vegyszerek mellőzése, a környezetbarát növényvédőszerek és módszerek használata jellemzi.

- Hulladék minden olyan anyag, ami visszajut a környezetbe felhasználás után, vagy annak folytán.

- Környezeti kár: olyan természeti jelenség, amely pusztítást végez az adott területen. Pl. hurrikánok, tornádók, árvíz.

- Hulladék: ami (tartósan) nem szolgálja a környezetet, nem újrahasznosítható vagy felhasználható, és károsítja a környezetet.

- Szakszerű (okszerű) növényvédelem: minél kevesebb talajmunka.

- Egyik fontos természeti erőforrás a szél, amely felszínalakító munkája mellett az egyre inkább elterjedt szélmalmok formájában jelentkezik hazánkban. 100 darab malom 700-1000 család áramellátását tudja biztosítani.

Összegyűjtötte: Dr. Tenk Antal
(Lapunk 2009/4. számából)

„Veszélyes állati hulladék például a beteg állati tetem"

Fücsök Andrea Keea

KÉZNYOMOK

novella

A nő mozdulatlanul áll, bekötött szemmel a keskeny peron szélén, egyik lába leheletnyire érinti a sárga vonalat.

Egy férfi utójátékának maradványa mindez:

Nem egész tíz perce invitálta a hölgyet erre a csalafintaságra. Elővett egy fekete kendőt a zakója zsebéből, s a két kezével gondosan hajtogatni kezdte:

- A legrosszabb rész mindig az elbúcsúzás, maga a látvány.

A nő egy-két pillanatig megkérdőjelezte az elhangzottak logikáját, de a szíve azt dobogta, miért ne? Hagyta, hogy a szeme elé tegye, majd hátul lazán megkötötte. A mozdulatsor végeztével a férfi kezei után nyúlt, de nem találta. Teste mellé helyezte a karjait, úgy, mint akit vigyázzállásba tessékeltek. Pár pillanat múlva közvetlenül előtte volt, szorosan közel az arcához, oly annyira, hogy érezte a lélegzetvételét. A férfi két ujjbegyét a nő alsó ajkán végigsimította. Majd, mintha szél tovafújta volna, egyedül maradt. Még tett egy bizonytalan lépést előre.

A vonat hamarosan indul. A férfi felszáll, majd hosszas keresgélés után helyet foglal az ablak felöli ülésen, menetiránnyal megegyezően. Felhangzik a síp, komótosan zötykölődni kezd a hosszú szerelvény a síneken. Az úriember egy szemérmes pillantást vet még a hölgyre, megnyugtatva magát; még nem ment el, szemén a kendő, s benne van a játékában. Tenyerét az ablaküveghez emeli, épphogy érintve annak nyirkos felületét. A nő ujjaival tartja a kendőt, majd a vonatindulás zajára kissé zavartan elejtett egy szerény integetés-foszlányt.

A nő mozdulatlan. Köd borította minden. Az utolsó vagon is eltűnik az átszakított tejföl-rétegben.

A vonat már öt egész perce elment. Indulna már, de a testét elborító merevség lezárta minden mozdulni kívánó porcikáját. Az a fajta tehetetlenség, mint mikor az ember álmából nem tud felkelni, lélekben ébren van, de a teste még nem engedelmeskedik. Nem akart utána rohanni, de maradni sem. A hirtelen feltámadó szellő lefújta a kendőt a szeméről. Heves táncba kezdett a széllel a sárga vonalon túlra, utánakapott érte a levegőbe. A fekete selyemkendő félig lelógva megállt a fal szélén.

- Hölgyem, Hölgyem! Bemondták, gyorsvonat érkezik az első vágányra, megkérhetem, hogy álljon hátrébb a biztonsága érdekében?

Bólintott. Könnyebb volt megmozdulni, mint azt várta. Hátrébb lépett, majd azzal a nekiindulással felkapta a játékszert, zsebébe csúsztatta, s elhagyta a vasútállomást.

Kint szinte a földet simogatták a leereszkedő felhők lábai. A nő leintett egy taxit, de meggondolta magát, s jelezte a sofőrnek; mégsem óhajtja a fuvart. Olyan volt minden, minta belehelték volna az egész várost. Lépései egymást követték, s eltűnt a tejfehér ködcsomóban. Határozott mozdulatok voltak, annak ellenére, hogy az őt körülvevő tejszerű állapot, most teljes sötétségnek mutatkozott.

Mire hazaért, a köd minden egyes levegőbuborékja felszállt, mintha nem is lett volna. A külső ajtóhoz érve, elővette a kulcsát, és próbálta kinyitni a háromemeletes ház folyosóra nyíló üveg nyílászáróját. A kulcs fogazatának egyik kis sarka lekopott már egy jó ideje, minden egyes alkalommal meg kellett küzdenie a bejutással. Az egyik földszinti szobában felkapcsolódott a villany, a nő tekintetét ezzel odavonzva. Egy kis alak tűnt fel az ablaknál, alig lehetett kivenni; egy fiúgyermek az. Először csak egy orr jelent meg odanyomva az ablakon, majd követte egy kis fej. Bár nem lehetett látni a száját, de látszott a szemeiből: mosolyog. A kisfiú nyújtózkodott egyet a jobb karjával, majd a párás ablakra komoly szándékkal egy mosolygó naprajzon kezdett el munkálkodni. A nő az arcával kérdőre vonta, hogy ezt neki szánja-e.

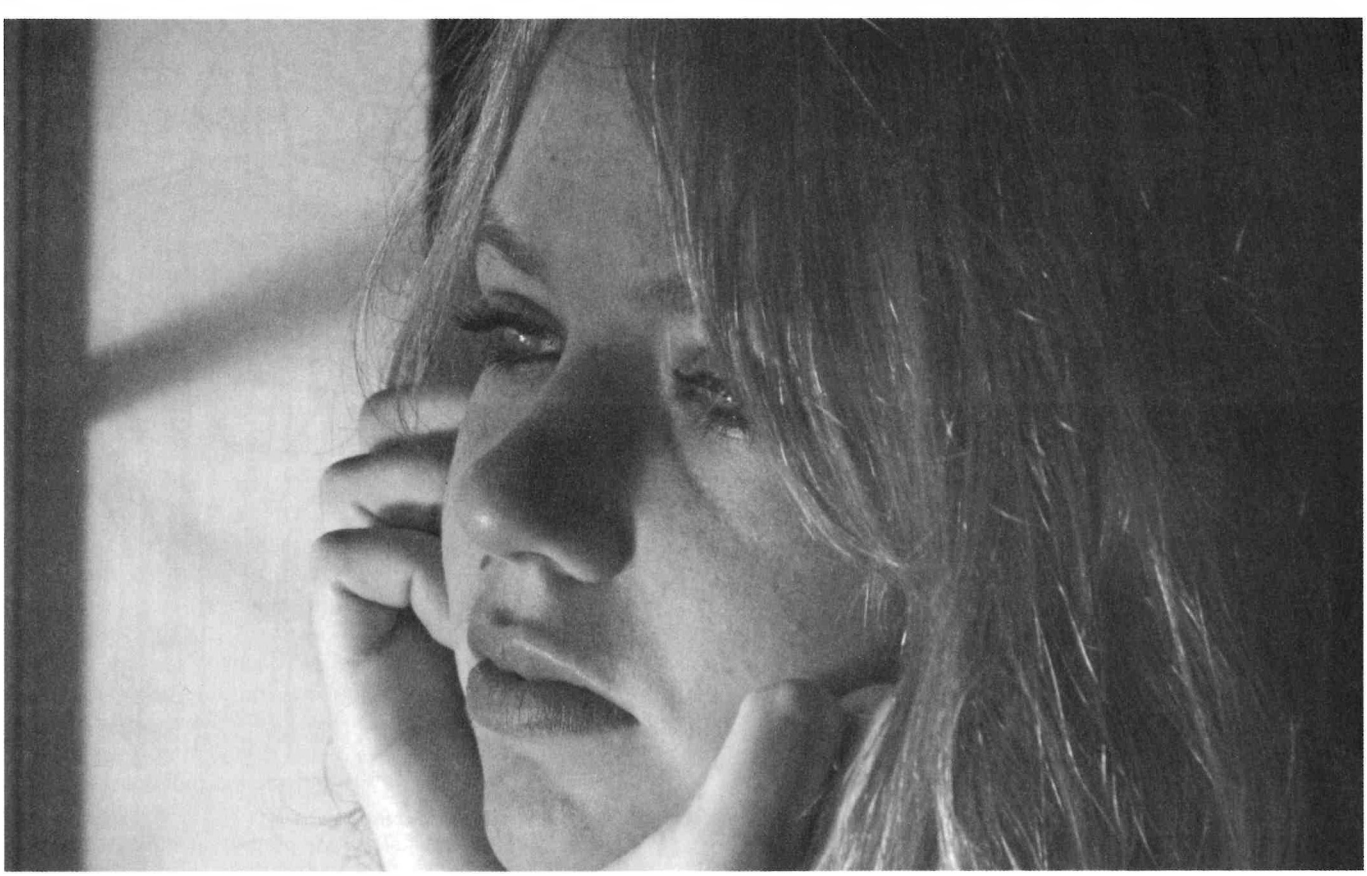

A gyermek bólogatott s közben észrevette, már sikerült kinyitnia az ajtót. Kitárta teljesen a bal oldalát, s megköszönve a kedves gesztust, egy négyszirmú virágot teremtett a nedves üvegfelületre. Egy darabig még nézték egymást, majd a kisfiú mögött megjelent egy magas szülőféle, aki egy mozdulattal letörölte a fiú által gondosan kimunkált alkotás-szösszenetet, és mindketten eltűntek az ablakból. Hamarosan a villany is lekapcsolódott. A virágrajz is kezdett halványodni, ahogy a levegő érintette a párás üveg egész felületét. A hölgy nyugtázta, ezennel vége az ablak-párbeszédnek s a játékot megtörő felnőttre gondolva, belépett az épületbe.

Lefekvéskor a fejében kusza gondolatok kavarogtak. Soha nem fogja megérteni azt az elviekben felnőtt magatartást, amely elvesztett minden gyermeki ártatlanságot, s annak halovány töredékét is kiűzve magukból nevelnek gyermeket. Belealudt a gondolatmenetébe. Utolsó szempillantása a fotelra dobott kabátjából kilógó kendőn akadt meg. Álmában a friss kaland egy-két képjelenete villant fel. A hosszú szeretkezések pillanatai, a férfi gyengéd kezeinek láthatatlan lenyomata testén, s az illata. Utóbbi olyan intenzíven, hogy félig éberen, felesmélve hajnali hat óra három perckor apró szuszogásokkal „szaglássza" a párnáját. Nem kölni vagy dezodor: kellemes testillat-aroma. Az a fajta, amit ha egyszer megérez az ember egy közel került személyen, nem lehet elfeledni. Az ő illata ilyen volt; borsmenta és ánizs egyveleg.

Reggel 6 óra 3 perc. Zakatoló szívdobogással rápillantott az órára, s nyugtázta, miként a riasztásig még huszonhét perc van hátra. Hiába állította be az ébresztőt, mindig előbb felébredt. Nyújtózkodott egy hatalmasat nekinyomva kézfejeit az ágy háttámlájának, s olybá sikerült, hogy azt vélte, biztosan magasabb is lett egy olyan másfél centiméterrel. Aznapra meg is volt a kellő magabiztossága. Beengedte a madárcsiripelést az ablakon. Percekig csak ült az ágy szélén lehunyt szemekkel, és engedélyt adott a füleinek a hajnali szimfónia befogadására. Futó ábránd gyanánt olykor elképzelte a madárlétet; vajon milyen lehet fészket építeni a fán, vagy játszani a szembefúvó széláramlattal. Milyen íze is lehet a földigilisztának, s találna-e magának tisztességes tollas-férjet? Elmés elgondolását a vekker kevésbé kellemes riasztása megtörte. Belebújt a törtfehér mamuszába, kislattyogott a konyhába, és vizet melegített a reggeli félhetes teájának.

Voltak napok, mikor a teakészítés elmaradt. Egy évben elszórtan jelentkeztek ezek a reggeli teamentes időszakok. Olykor a fontos és megszokott rituálék idegtépően hatottak rá, s mikor megcsapja az állandóság érzése, menekül minden megszokottól, ismerttől. Azt a férfit nem ismerte, s elhitette magával: csupán halovány élmény-képként marad majd fent. A nő az egyéjszakás projekteknek nem szokott a részese lenni. Olyankor nincs románc, se egyéb emocionális megnyilvánulás, csak in medias res. Nincs utána elbúcsúzás, látható legalábbis biztosan, s nincs maradandó hiányérzet és vágyakozás a másik iránt. Feltette magának a kérdést, hogy csak egy futó kaland volt-e. Egy egyéjszakás futó momentum.

Halk kopogás nesze hallatszik a bejárati ajtó felől. Bár kifejezetten nem egy ijedős fajta, a szinte néma zajra belerándul az egész felsőteste.

A teájával a kezében lassan odalépked az ajtó elé, s tudatosítja, hogy a szomszéd néni zavarja meg kora reggeli elmélkedését, s kéri el szokásos módon a tésztaszűrőjét. Elfordítja a kulcsot és a teáscsészéjébe merengve lenyomja az ajtó rézkilincsét:

- Tessék mondani, ki az, aki fél hétkor tésztát fő… ?
- Tésztát? Én igazából csak a kendőmért jöttem.

Fücsök Andrea Keea
sajtótechnikus hallgató
NYME-BPK

SZÖSSZENETEK

az Ökológia és környezetvédelem tantárgy zh-iból, óvodapedagógus hallgatók tollából

Mit értünk az élőlények toleranciája alatt?

• Nem lőjük le a védett madarakat, a kihaló állatokon segítünk a Nemzeti Parkokban. Kevés fény kellene éjjel, hogy az állatok regenerálódhassanak.
• Nem szennyezzük a környezetet, főleg ott ahol állatok is élnek, tehát vegyük őket figyelembe.
• Az élőlények védelme, a rájuk való odafigyelés.

Mit jelent a monitoring egy szóval?

• Képernyőzés
• Képernyőn figyelik az állatokat
• Újraszerveződés

Miért nevezzük Őrségnek az Őrséget?

• Mert egyes részeit őrök védik.
• Azért mert a határnál húzódik és ott volt őrségváltás.
• Mert néhány védett fajt bizonyos időben fegyveresen is védenek. A határőrök védik ezeket a fajokat. Védett madarak élnek ott (…kócsag), amelyet … Ferenc őriz.

Mi a populáció és a biotóp fogalma?

• Populáció = egy bizonyos faj
• Populáció az állatok szaporodása.

Mi az üvegházhatás?

• Az üvegablakok a napsugarakat felnagyítják, aztán ez által hő keletkezik.
• Általában egy ház szokott lenni, ami körbe van véve üveggel. Ebben a házban védetté nyilvánított növények vannak elhelyezve. Fontos a friss levegő és a napfény.
• A Föld körüli szennyeződések belekerülnek az ózonrétegbe majd vissza.

Mi a fenntartható fejlődés fogalma?

• Az ember megújuló és nem megújuló energiaforrásokkal való takarékos használata.
• Amíg van elég nyersanyag, addig van fejlődés.

Mi a különbség a napelem és a napkollektor között?

• A napelem lapos a napkollektor nem.

Mit értünk a biológiai kapacitás fogalma alatt?

• A környezet tűrőképessége.

Mi az a passzív ház?

• Abban védett növények vannak.

Soroljál fel 5 megújuló energiaforrást!

• Oxigén

Gyűjtötte: Márföldi Anna
tanársegéd, NYME-BPK

Janusz A. Zajdel:
HOVÁ MEGY EZ A VILLAMOS?

Igaza van, mérnök úr. Nem csak az a baj, hogy nehéz előrejutni a ranglétrán. De az ember az állását is egyre nehezebben tudja megtartani. Mindenki továbbtanul, egyre magasabbak a követelmények, alulról meg jönnek a fiatalok. Folyton harcolni kell a pozíciókért, az előrelépésért ... Hé, fizetünk a jegyért, aztán hátramegyünk, ott még sok az üres hely, gyerünk! ... És akkor nálunk még nem is a legrosszabb a helyzet. De jusson eszébe, mérnök úr, mi van odafönt! Sokan, van úgy, hogy tíznél is többen ácsingóznak ugyanarra az állásra. Megvannak a ledolgozott éveik, a tudományos fokozatuk, csak éppen státus nincs, ami nekik megfelelne, mert hát ugye, senki nem megy el önként, legfeljebb nyugdíjba, vagy ... Nemrégen beszélgettem egy ilyennel: két habilitáció, meg egy rehabilitáció, ez volt neki. És öt éve vár egy adjunktusi állásra. A docensi fokozatról csak álmodozhat, már nem lesz rá ideje... Vegyünk jegyet, asszonyom! Maga itt akar leszállni? Már elhagytuk azt a megállót ... no jó, megállhatunk. Mérnök úr, legyen szíves fékezzen! ... Nézzen csak utána, mérnök úr, micsoda jó bőr, legalább két fakultása van, no nem?

Amikor legutóbb a Jegykezelési Intézetben jártam - tudja a doktorátusom ügyében, merthogy a nagydoktorit írom a városi közlekedés jegyeinek formájáról és az optimális lyukasztási módszerekről -, szóval mit is akartam mondani? Ja, hát ott találkoztam a cégünk igazgatóhelyettesével, aki nemrégen csinálta meg a második habilitációját a jegylyukasztó készülékek és automaták teóriájából ... Ez egy nagyon elméleti terület, mert hiszen eddig egyetlen működőképes jegylyukasztó automatát sem tudtak gyártani. Ami teljesen érthető, hiszen nyilvánvaló, hogy semmilyen gép nem helyettesítheti a jó szakembert ... Szóval azt mondta nekem az igazgatóhelyettes, hogy egy hete kötelezővé tették már a váltóállítók számára is a diplomát. Közlekedéstechnikai végzettséget kell igazolniuk, bizony. Az ipar fejlődik, ön is látta a kis kézi váltóvas új modelljét, ugye, milyen modern a formája? A délutáni lapban meg olvastam, hogy pár nappal ezelőtt hazánk utolsó polgára is megszerezte a középiskolai végzettséget. Ez nagy társadalmi siker ... Arra nem emlékszem, mit csinált ez az ember egészen mostanáig, de most majd biztosan magasra jut, hiszen ha az újságban is írtak róla, akkor nem is illene félreállítani, no nem? Különben is ma már szinte el sem lehet képzelni olyan státust, amihez ne kellene legalább középiskolai végzettség. Az utcaseprő kocsikat egészségügyi mérnökök vezetik, az öntözőautókat hidrológiai technikusok ... Mert ugye ezek nagyon bonyolult gépek. Meg is mutathatom, no, hol az az újság ... itt hagytam az előbb, biztosan elvitte valamelyik utas. Nem könnyű manapság lapot szerezni, mindenki olvasni, olvasni akar ... De van egy ismerős újságárusom, egy doktorált nő, mindennap félretesz nekem egy példányt.

Jó, hogy már este van, kicsit hűvösebb a levegő, és idebent is kevesebb az utas. mindjárt vége a napi harmadik csúcsforgalomnak, az esti doktorképzőkben már megkezdődött a tanítás. Csak tizenegy után lesz nagy nyüzsgés, amikor ezek mind hazamennek, no aztán hozzájuk csapódnak még az éjszakai doktorátusok hallgatói is. Hallotta, hogy a jövő évtől minden középiskolát végzettnek kötelező lesz elvégezni az egyetemet? Ugye tudja, hogy mit jelent ez, mérnök úr? Pár év múlva a váltóállító mérnök lesz, magának és nekem pedig doktorátust kell szereznünk. Mint hallottam, az ön doktorátusa már folyamatban van, és ha jól emlékszem a témájára ... Igen, igen: "Kapcsolat a homokszemcsék mérete és a a villamos inerciós fékútja, valamint gyorsítása között. Kutatási eredmények." Szép téma, jó téma, köze van a gyakorlathoz is ... Hé, maga nem tudja, hogy ezen az ajtón csak leszállni lehet? Mi van? ... Azt kérdi, hová megy ez a villamos? Hiszen ki van írva a táblára. Nem, a vasútállomás az ellenkező irányban van, le kell szállnia. Mérnök úr, legyen szíves nyissa ki megint az ajtót, oda ne szoruljon az utas, no jó, már kiszállt, mehetünk tovább ... Stop, stop, a fenébe is! Most meg majdnem a kerekek alá esett. Úgy mennek, mint a vakok ... No, végre üres a kocsi, mérnök úr! Ide, a hobbikertek környékére újabban már szinte senki sem utazik. Az embereknek nincs idejük az ostobaságokra, a gaz meg embermagasságúra nőtt. Hohó, nézzen csak oda, ott jobbra, látja? ... Tegnap is láttunk ilyen szőrös teremtményeket ... Kutyák? Talán mégsem, mert túl nagyok. Lehet, hogy valami új faj. Mi a fene lehet az? Kettesével-hármasával csavarognak erre, és egyre több van belőlük. Majmok vagy medvék ... Honnan kerültek ide? Az elhagyatott telkeken tenyésznek, vagy mi. Az ember este nem is merne erre jönni, hátha rávetik magukat. Hogy ezek ellen nem tesznek semmit? Felháborító! Mit csinál a Köztisztasági Hivatal? Ez már tényleg botrányos, közbe kellene lépni, legalább írni valamelyik újságnak. De egyik újságban sem írnak róluk, semmi figyelmeztetés, intézkedés ... Ó, látja, ott, megint kettő fut arra ... Szemtelenül sétálgatnak az utcán. Apropó, újságok ... Hát azok meg csak jelentéktelen marhaságokkal foglalkoznak, például: mit olvastam valamelyik nap? "Négy egyetemi szuperprofesszor rejtélyes eltűnése." Vagy: Hová tűnt két habilitált docens?" Hát mit érdekli ez az egyszerű embereket? Mindenki tudja, hogy a professzorok gyakran szórakozottak. Talán belefáradtak a munkába és mind a négyen elmentek valahová pihenni. Bridzselnek valahol, és elfelejtették erről értesíteni az egyetemet. Szegények, úgyis folyton attól rettegnek, hogy a következő nemzedék kimarja őket a pozíciójukból ... Itt álljon meg, mérnök úr, kérem, az ellenőr fel akar szállni. Üdvözlöm doktor úr, Nulla óra tizenkettőkor érkezünk be az utolsó járatról a remizbe. Igenis, a cédulát ... Parancsoljon doktor úr, itt van a jegyelszámolás. Doktor úr, nem fél ezen a sötét környéken? Látta azokat a szőrös valamiket ott a telkeknél? Igaz, hogy három megállóval lerövidítik ezt a vonalat? Hát bizony jobb is lesz, hiszen errefelé már szinte egyetlen utas sincs.

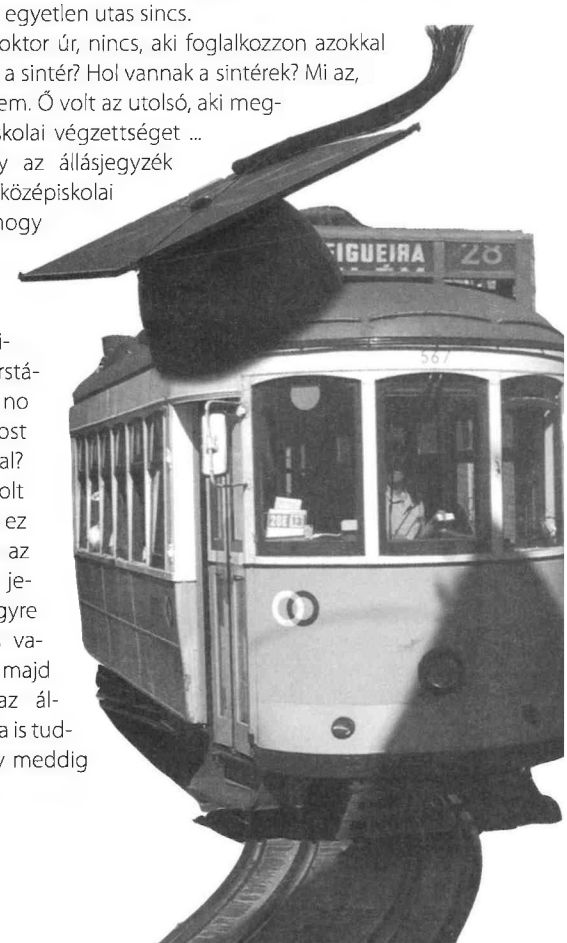

Azt mondja doktor úr, nincs, aki foglalkozzon azokkal a szőrösökkel? Hát a sintér? Hol vannak a sintérek? Mi az, hogy nincs? Ja értem. Ő volt az utolsó, aki megszerezte a középiskolai végzettséget ... Világos. Merthogy az állásjegyzék szerint a sintérnek középiskolai végzettsége kell, hogy legyen ... Értem, természetes, hogy egy állattenyésztő technikus nem fog sintérstátusban dolgozni, no jó, de mi lesz most a sintér munkájával? Igaz, eddig sem volt túl sok dolga. De ez a probléma szinte az utolsó napokban jelent meg, és egyre több ilyen szőrös valamit látni. Hogy majd megváltoztatják az állásjegyzéket? Maga is tudja, doktor úr, hogy meddig

tart az ilyesmi. Addig ezek a majomfélék nyugodtan ...No persze, az is igaz, eddig még senki nem tett panaszt, merthogy nem agresszívek, nem támadtak meg senkit. De ki tudja, mi lesz később. No, már megint, látja? Ott is megy vagy három, úgy parádéznak a járdán, mintha az övék lenne! Hátsó lábaikon mennek, az elsőkkel meg mutogatnak, vagy csak úgy tűnt nekem ... A fenébe is, képzelődöm, vagy mi? És ott meg négyen is mennek. hát ami sok, az sok!

Talán önnek tényleg igaza van, doktor úr. Semmi közünk hozzá. Mások jobban ismerik a problémát, majd ők intézkednek ... De mi lesz, ha egyáltalán nincsenek specialisták, akik ezekkel a szőrösökkel foglalkoznának? No igaz. Manapság már olyan keskenyek a specializációk, biztosan ezeknek is vannak szakembereik.

Indulnunk kell, mérnök úr. Doktor úr, visszajön velünk a városba? No, mehetünk.

Felállhat, professzor úr, elment az az átkozott villamos. Igaza van, nem túl kényelmes dolog. No és az embernek melege is van ebben a bundában, de mit tegyünk, a biztonságunk megkívánja ... ön is tudja. De hát, professzor úr ... Értem. Rendben, Józsinak foglak szólítani, az én nevem Wladek. Szóval azt mondom neked, Józsi, hogy ez csodálatos ötlet. Ahhoz a taposómalomhoz képest, ahonnan elmenekültünk, ez maga a földi Paradicsom. Az egész tanév alatt nem tudtam olyan jól és annyit dolgozni, mint itt pár nap alatt, mióta kint vagyunk. Látod, igazam volt! Jól kiszámoltam a dolgot! A múlt kedden az utolsó sintér is megkapta az állattenyésztő technikusi oklevelét. Így hát biztonságban vagyunk, a kiskertekbe már egy lélek se jár ki. Én pedig imádom a paradicsomot. No és azonkívül ... annyi a szabadidőnk, amennyit csak akarunk, csodálatosan tiszta a levegő, és a csönd ... Itt senki sem zavar bennünket, nem áskálódik, nem fúr, nem találnak ránk sem a diákok, sem a tanársegédek, sem a dékán, maga az ördög sem! Senki nem tör az állásunkra, erre a szőröslény-státusra ... Nem is mernek erre járni. ha mégis, majd megijesztjük őket egy kicsit és többé a lábukat sem teszik be a telkekre. Ideális körülmények az igazi tudósok számára. A csúcsról elmenekültünk ide le, mindenkinél alacsonyabb szintre. Mindenki csak felfelé bámul, senki sem néz le. Vigye az ördög a tudományos fokozatot, címet, státust, az egyetemet, a hátunk mögött várakozó docens-légiókat is ... Vigyázat! Ereszkedjetek négykézlábra, Józsi, gyorsan!... Már megint jön egy rohadt villamos!

(Nemere István fordítása)

(Az írás a Galaktika folyóirat 1990/2. számában jelent meg. A fordító, Nemere István szíves hozzájárulásával tesszük közzé lapunkban.)

Megjelent Nemere István 500. könyve: Vismar és Társa

Nemere ötszázadik könyve regény. Olyan, amilyent még nem olvashattak tőle. Kutyáról és emberről szól. Mindketten megjárták már a poklok poklát, de megmaradtak annak, amik-akik voltak.

Vismar és a kutya történetében leszűrődik a szerző sok évtizedes tapasztalata, világismerete. Hiszen az író és családja erdőben él régóta, kutyákkal és más állatokkal. Két világ figyeli egymást. A négylábúak nem mindig érthető, de alapvetően hűséges törzse, és a kétlábúak gyarló egyedei. Ahogyan a regény két hőse: Vismar és a kutya.

Nemere István könyveiről bővebb információ:
www. nemere.hu

Vers mindenkinek

ÜLEDÉKNAPOMRA

Harminckét kiló lettem én -
meglepetés e kőkemény
tar-
honya

mócsing, amellyel meglepem
e kis menzai szegleten
magam
magam

Havi hétszázam elszelelt,
de jóllakásra sose telt.
Az ám,
mamám!

Lehettem volna száz kiló,
nem kenyérhéj ropogtató
szegény
legény.

De nem lettem, mert merev a
menza, és nincsen repeta:
egyen
jegyen!

Kajája gyorsan, nyersen ért
hipózott ebédjegyemért.
Halat
vadat

Grammokban szabott meg nekem,
mellé az éhkoppot nyelem:
gyomor-
nyomor.

„Ön míg piacból élek én,
nem lesz kövér e féltekén" -
dagad
s ragad.

Ebédem egyszer rá fogom
fejére - idegi okon -
borí-
tani!

(A József Attila-átirat a Horribile Dictu c. egyetemi lapban jelent meg 1984-ben, szerzője ismeretlen.)

Kleinhappel Miklós:

KALÓRIABOMBA

A bérgyilkos előhúzott a zsebéből egy zsebkendőt és felitatta vele az izzadságot először a homlokáról, majd az arcáról. Meg is kellett állnia néhány másodpercre, hogy pihenjen egy kicsit. Pedig csupán egyetlen emeletet gyalogolt az irodájáig.

Az utóbbi hónapokban számos alkalommal fejébe ötlött a gondolat, hogy le kellene fogynia. De eddig még három napnál tovább egyetlen alkalommal sem bírta az előírt diétát és a testmozgást. Szeretett enni és lusta volt, tudta ő magáról nagyon jól. Ennek azonban egy negyvenes éveiben járó embernél már szemmel látható következményei vannak. Az orvosa is figyelmeztette már: ha továbbra is ilyen életvitelt folytat, rövid időn belül komoly egészségi problémák lépnek majd fel nála.

A másik, ugyancsak nem elhanyagolható szempont a munkája volt. Látott már valaki jelentős túlsúllyal küzdő bérgyilkost? Egyre több olyan ügyfele volt, aki azért nem bízta meg újabb munkákkal, mert a súlya miatt kétségei voltak, vajon képes-e megoldani a feladatot. Mások ugyan még mindig felkeresték, de látta a szemükben a kétséget, hallotta a mondataikban a sajnálkozást, talán még a szánalmat is.

Belépett az irodájába. Az irodaház huszonnyolcadik emeletének keleti sarkában lévő kis helyiségben az ajtóra szerelt táblácska tanúsága szerint ingatlanközvetítéssel foglalkozó cég működött. A látszat persze ezúttal is csalt. A külső szemlélőnek ingatlanok iránt érdeklődőknek látszó emberek valójában egészen más ügyekben léptek be ezen az ajtón.

Leült az íróasztalához és az előtte heverő papírokba, fényképekbe mélyedt. A Miller-ügy. Nem egyszerű az eset. A célszemély jól tudja, hogyan vigyázzon magára: hatalmas birtokát a legújabb biztonsági rendszerek védik, házában körülbelül egy tucat testőr teljesít szolgálatot, soha nem teszi meg ugyanazt az utat azonos útvonalon, nincsenek állandó szokásai és még hosszasan lehetne sorolni az óvintézkedéseit. Már másfél hónapja gyűjtötte a fickóról az információkat, de eddig egyetlen gyenge pontot sem talált. Úgy tűnik, neki kell rést ütnie a pajzson. Már csak azt kell kitalálnia, hogyan.

- Lássuk csak, mit tudunk – mondta hangosan és hátradőlt a székében, majd behunyta a szemét.

Hosszú másodpercek múltán sem jöttek az ötletek. Majd amik eszébe jutottak, használhatatlannak bizonyultak.

Kinyitotta a szemét és a kezébe vette az asztalon heverő fotókat. Sorra megnézte őket, minden képet újra alaposan áttanulmányozott. Nem merült el a részletekben, az egész felvételre koncentrált.

Az egyiken Miller épp vásárolt. Körülötte négy testőr, akik a másodperc tört része alatt a védelmére tudnának kelni. Mesteri megoldás.

A másik fénykép kikapcsolódás közben készült; Miller épp horgászott. Távoli volt a felvétel, mert a pasas kibérelte az egész környéket, hogy az emberei - miután aprólékosan átvizsgálták - le tudják zárni azt. Távcsöves puskával hiába is próbálkozott volna. Miller rövidnadrágban, meztelen felsőtesttel ült a tó partján és a vizet figyelte. Bőre hófehér volt, látszott, hogy nem a nap szerelmese. És a bérgyilkos a már-már végletekig nagyított, csaknem az asztal egész lapját betöltő képen azt is látta, hogy meglehetősen kövér. Fura, ezt eddig észre sem vette.

Megnézte a többi fényképet is. Kétségtelen: Miller mindig kiválóan szabott zakókat visel, amelyek képesek arra, hogy rafinált tervezésükkel elrejtsék a felesleges kilókat. Talán hozzá hasonlóan ő is édességimádó?

Ez volt az a feltételezés, ami a következő pillanatokban egy

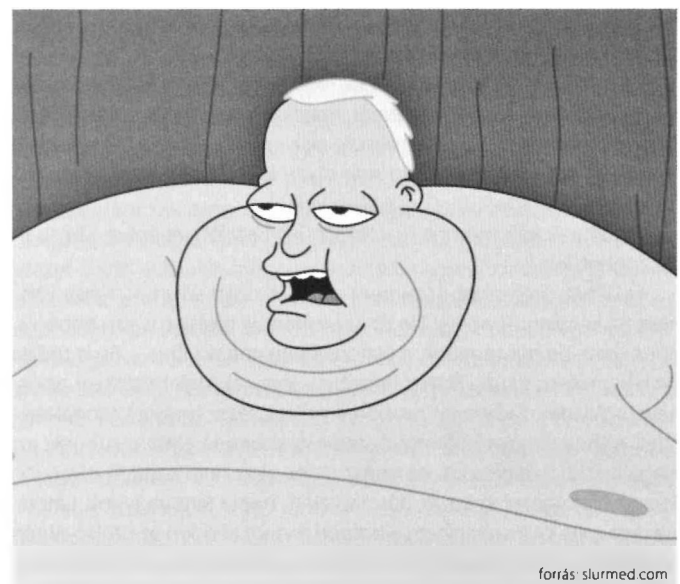

forrás: slurmed.com

kiválónak tűnő terv alapötleteként újabb gondolatok egész sorát indította el a bérgyilkos fejében. Újra végignézte az összes fényképet, amit Millerről készített. Az egyiken éppen egy cukrászdából lépett ki, kezében tortás dobozzal. Bár nem látta a cégtáblát, a bérgyilkos felismerte a helyet, hiszen ő is számos alkalommal rendelt már különféle sütemények a Martin & King Édességpalotából. Sőt, az utóbbi időben, mióta felfedezte, csak ott vásárolt. Talán ez Millerre is igaz.

A következő hetek aprólékos nyomozómunkával teltek. Megtudta, Miller hetente két alkalommal vásárol a Martin & Kingben. Hét elején általában aprósüteményeket, a hét második felében valamilyen tortát rendel, amiket a zárás előtt nem sokkal mindig személyesen visz el. Mire ezen információk birtokába jutott, már gondosan kidolgozta a tervét. A jó bérgyilkosnak szinte mindenhol vannak kapcsolatai – ez rá is igaz volt. Egy közepes hatótávolságú, távirányítással működésbe lépő bombát készített és embere segítségével elhelyezte abban a tortában, ami Millerre várt.

Aznap, miután áldozata kilépett az üzletből, autóba szállt és a birtokára hajtott. A bérgyilkos fák közötti rejtekhelyéről figyelte, ahogy az autójával begördül a súlyos, díszes vaskapun, majd kézbe vette a távkapcsolót és működésbe hozta a bombát.

A detonáció következtében Miller kocsijának páncélozott ablakai megrepedtek, a résekből ráérősen füst szállingózott az ég felé. A motor leállt. A jármű néhány másodpercig még gurult, majd egy fának ütközve állt meg; a sofőr már nem tudta az éppen jobbra kanyarodó úton tartani.

A ház biztonsági emberei a kertbe telepített kamerarendszer segítségével valószínűleg már észrevették, hogy baj történt és riadót fújtak. Csak percek kérdése, hogy sötét ruhás, komoly külsejű, ám ezúttal tanácstalan fegyveresek lepjék el a füstölgő kocsi környékét.

A bérgyilkos ezt már nem várta meg. Zsebébe dugta a detonátort és a terepjárójához sétált. Beült, majd elhajtott. A hazafelé vezető úton elhatározta, hogy leadja a fölös kilókat, és újra csúcsformába hozza magát. Ezúttal végigcsinálja a fogyókúrát, ez biztos! Tagadhatatlan tény, a túlzott kalóriafogyasztás ártalmas az egészségre. Olyan akár egy időzített bomba. Bármikor robbanhat.

Kleinhappel Miklós:
CARPE DIEM!

Carpe Diem! Élj a mának! Ragadd meg a pillanatot!

Kakaós csiga és kóla. Sokak szerint gyilkos párosítás. Kalóriabomba. Az inzulintermelés csúcsra járatása. Finom, puha, édes, porcukorral megszórt sütemény és (természetesen nem cukormentes) üdítőital. Ha ezt a Schobert „Aerobik" Norbi megtudná... Semmi update. Semmi mozgás, csak tespedés a számítógép monitorja előtt, és evés, ivás. 1-es kód, 2-es kód? Ki tudja? Kit érdekel? Kódolatlan élvezet.

Édes élet. A pillanat legteljesebb megélése.

Ahogy beleharapok a csigába, a fogaimat bevonja a már-már krémszerű kakaó. Akkor is nevetni kezdek. Mert élvezem, hogy fekete fogakkal vigyorgok. Mint a tejbetök. Isteni, hogy annyi kakaó van benne. Ilyenkor szeretem a világot. Aki a világot szereti, rossz ember nem lehet.

De miért is szövegelek erről ennyit? Vannak dolgok, amiket nem kell megmagyarázni. Sőt, ha magyarázni tudjuk, akkor már elveszít valamit. A lényegét. Miért vagy szerelmes ebbe a lányba? Mert..., mert... Hát ezért. Mert jó. Mert ha később esetleg fáj is, most határtalan boldogságot jelent. Fogfájás? Fogkefe, fogkrém. Túlsúly? Diéta, edzőterem. Valamit valamiért. Hogy ez túlságosan férfiúi gondolkodás? Nem baj. Férfi vagyok és ez így van jól. Így gondolkozom, mert ez jó nekem. Vagy jó nekem, ezért gondolkozom így.

Carpe Diem! A gyöngyöző, fekete színű italba kortyolok. Mmmm, de édes. Olyan édes vagy nekem. Súlyfelesleg, toka, elhízás. Így sosem lesz Rubint Rékám. Semmi baj: nem mind rubint, ami fénylik. Hogyan is énekelte Cipő? Lehet fejőnő, kurtizán, óvó néni vagy rendőrlány, egy varrógép kezelője, terrorista, a munka hőse. Rajtam kívül észrevette valaki más is, hogy amióta ennyire egészséges, a Norbi mintha évtizedeket öregedett volna? Én így látom. Hiúság, férfi a neved.

Az vagy, amit megeszel: puhatestű állatka házzal a hátán. Csigabiga gyere ki, kapsz kakaós csigát! Ha van eszed, eszed. Ma nem vásároltunk. Csak ezzel tudod megtölteni a gyomrodat.

Harapok. Majd újra. Az aranysárgára sült, puha sütemény belseje a legfinomabb. Ott gyűlik össze a legtöbb kakaó, ami aztán a sülés közben megolvad és... és... leírhatatlan. Nem is próbálkozom vele. Ez az érzés nem a papírra kívánkozik, ezt az ízlelőbimbók segítségével kell átélni. Végül pedig az utolsó korty kóla. Méltó záróakkordja egy tökéletes percnek.

Carpe Diem!

slurmed.com forrás: coca-cola-art.com

NYÁRI KOKTÉL

Ez a három történet mindig például fog szolgálni nekem arról, hogy mennyire különbözünk egymástól, és arról, hogy bár a valóság más, mégis tehetünk úgy, mint ha zöld lenne az ég és kék lenne a fű.

Kisalföldi riviéra

Ezen a nyáron minden kitűnik. Vagy mindenki tűnik - eltűnik/feltűnik, mint koktélos pohár szélén a jeges vadcseresznye.

Belecsíptem az idei legforróbb évszak húsába, ízeire szedtem és immár jóllakottan írom le emlékképeimet.

A Kisalföldet övező dombok és hegyek szerencsére megvédtek minket az apály és dagály kiszámíthatatlan játékától, így minden ember köldökmutogatva izzott eggyé már az első nyári napokkal. Jól emlékszem a kocsmautcákra. A városi séták tökéletlenül beütemezett ritmusa láthatatlan térképet festett elém, így mindig tudtam, melyik sarkon forduljak le óvatosan,hogy kímélni tudjam a gyomromat a boraszú, a vignetta nélküli flakonos bor és a bodza illatának keverékétől. De honnan a bodza? Teljesen lázban égtem. Jó pár gőzölgő betonforró utcával odébb egy cukrászda mézes-bodza fagylaltot kínált idén. Kezdtem örülni, hogy ebből a fajtából három gombócért talán már nem kell annyi port mosnom esténként a lábaimról, ha megkapom itt a csehóban.

Elterveztem, önbizalmat fogok növeszteni, ami olyan nagy lesz, de olyan nagy, mint vásárban a lufi a hidrogénes palacknál, és igen, én bemegyek és bodzás fagyit fogok itt venni. De abban a pillanatban le is eresztett a még fel sem fújt önbizalom-lufim, mikor megláttam a rakodó fiú platóján az üres bodzapálinka üvegeket. Sejthettem volna, hogy nem itt él a Cukros bácsi...

Ez az íz volt az újdonság az ivókban és a fagylaltpultokban, no és persze a csípő-csoda Shakira, aki 4 év után tűzbe hozta a Foci VB drukkereit az ominózus 90 perc előtt.

Csinálták a fesztivált

Idén sokkal szembetűnőbben elkülönültek egymástól a fiatal bandák. Hiányzott a közvetlenség. Ennek EMOcionális-szociokulturális oka is lehet, amit a nyári szünidőre való tekintettel, most nem prezentálok.

Viszont kis országunk több zenei fesztiválla is büszkélkedhet a nyáron, amelyek mágnesként vonzották a fiatalokat.

Egyik vonatozásom alkalmával, miért is ne, megint rossz kocsira szálltam, így át kellett küzdenem magam a sikoltó vonatkerekek bezárt zaján a kocsik között. Idén sem voltam fesztiválon, de amit átéltem azon a 3 kocsin keresztül, az felért egy adrenalin tuninggal:

Láttam feltűnően nyugodt, nivea-fehér dohányfüstbe burkolt fiatalokat, akikről persze elkönyveltem, hogy a hosszú út miatt ilyen passzívak...

Szerelmes párosokat, akik egymás pattanásait próbálták semmivé tenni, és a metál-kocsit: bárcsak bent maradtam volna a sikoltó vonatkerekek zaja között!

Ez volt a fekete vonat: fekete bőrnadrágokat láttam, visszatükröződött rajtuk a horizont, vajon hogyan húzták le ilyen kánikulában?

Nagy robaj volt ebben a szerelvényben.

A felemás színű csizmás kandúrok stílusa ez, és már csak pár lépés a következő ajtóig. A világ legfeltűnőbb kakukktojásának éreztem magam a virágmintás szoknyámmal.

Tudtam, hogy ha nem tűnök el azonnal a kocsiból, ezt a kakukktojást fogják megsütni a forró bőrnacin, megszórva egy kis oregánónak látszó fűvel.

Kiértem. Megtettem a pár lépést a 4. kocsiig. Lezuhantam egy székre és kivontam magam a forgalomból. Elméláztam. Kellett az alfa-állapot, majd minden szépnek tűnt és ami igaz, az üvegablakon túl egymásra rétegződtek a tájak, mint tejes kiflikarikákra a mézes mák imádat. Minden ízében nyár volt.

Piaci kofa Lámúr

Anyós-kosarak és hónalj alá vágott, fizetéssel megtömött pénztárcák tolongtak a sült kolbász illatával.

A sok uniszex-bajusz alatt morgott káromkodás ott lebegett felettünk. Sejtettem, hogy nem lesz nekik megbocsájtva a templomban, mivel el sem mennek oda.

Biztosan nagy bevételre tettek szert az árusok, egy kivételével.

A férfi törte a magyart, trikóban volt, amiből éktelenül kitüremkedett a hasizom nélküli pocakja,

de azért megmutatta, hogy olyan fényes a nyakában a fuksz, hogy látni lehet benne az aranyfoga tükörképét.

Pénztárcákat árult, sokan megálltak a standjánál.

Egy idős hölgy szemet vetett a magnójára, amiből damilvékony hangú operaénekesnő sikoltott.

Majdnem üzlet lett belőle, de látni lehetett, hogy nem egyazon anyagi szinten élnek, így az idős hölgy tovább ballagott, mire ezt a választ kapta a kofától:

„Csáó Márina, a nővéred úgy is jobb nő nálad, na szedd a lábad!"

Még hogy töri a magyart, talán azért használ akcentust, mert tudja, hogy ez imponál a magyar nőknek?

Nem tudom, de meglepő volt tőle ez a Szikora Róbert-sláger.

Károlyi Szabina
sajtótechnikus hallgató
NYME-BPK

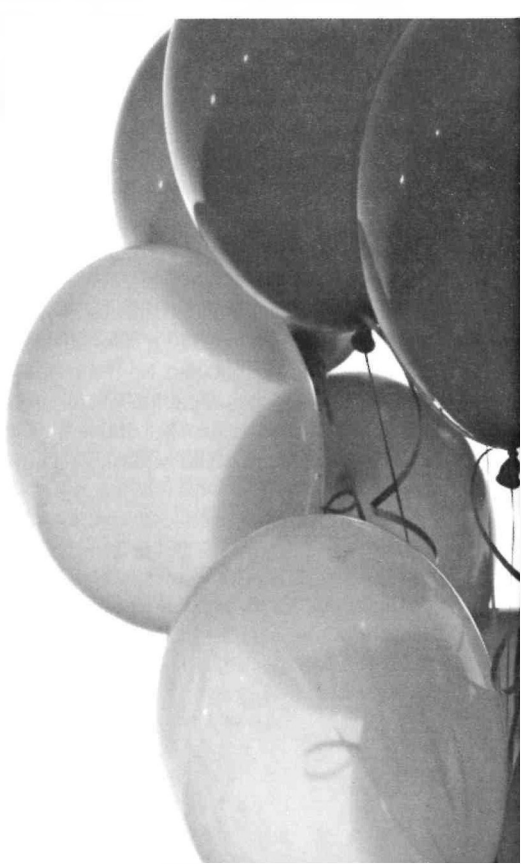

JÓ HELYRE KERÜLT AZ ADOMÁNY

Segítséget nyújtottak a Nyugat-magyarországi Egyetem dolgozói egy bőnyi árvízkárosult családnak

Az árvízkárosultak részére szervezett adománygyűjtés jó eredménnyel zárult: 200 adományozó 1,3 millió forintról mondott le adózott jövedelméből.

A Gazdasági Főigazgatóság az összegyűjtött összeget Bőny község önkormányzata által kijelölt számlaszámra utalta át, Tóth Zoltán károsult részére. Tóth Zoltánt és családját, akiknek 3,5 millió Ft. kára keletkezett, Dr. Muraközi László polgármester választotta ki a károsultak közül. A férfi hét évvel ezelőtt elvesztette feleségét, azóta egyedül neveli a gyerekeket. A legnagyobb idén fejezte be a szakiskolát.

Június 3-án Prof. Dr. Faragó Sándor rektor úr adta át a támogatást az egyetem nevében adományozási oklevél formájában. Az átadáson részt vett a legidősebb gyermek, Dr. Muraközi György polgármester és jómagam.

Az árvíz után kialakult helyzetet látva megállapítottuk, hogy nagy szüksége volt a családnak a segítségre. Már elkezdték a helyreállítást, de a szűkös családi költségvetésből még évek kellettek volna az elfogadható szintű lakhatási körülmények kialakításához. A családfő látható meghatottsággal köszönte meg az adományt. Reménykedve hozzátette, hogy talán most már vége szakad a családot sújtó csapássorozatnak.

Ezúton is köszönjük az adományozóknak és az együtt érzőknek a segítséget.

Dr. Székely Csaba

A KTK IS VOLT...

Az idei VOLT Fesztivál ideje alatt a KTK épülete is helyet adott azoknak az érdeklődő VOLT-olóknak, akik szívesen jöttek be megnézni, hol tanulnak a soproni közgázosok, és milyen programokkal várják a betévedőket.

A vasútáliomáson osztogatott – erre az alkalomra összeállított – GO! újságból megtudhatták hol, mit, hogyan tanulhatunk ezen a karon. Az aulában paravánokra kihelyezett fotókkal bemutattuk a diákéletünket, hagyományainkat, tanulmányi kirándulásaink legjobb, lencsevégre kapott pillanatait. Ezenkívül volt internetezési lehetőség, logikai játékokkal való foglalatoskodás, térképes játék. Akik akartak, csinálhattak maguknak igazán egyedi esőkabátokat, volt időkapszulánk, melyben üzenhettünk a jövőnek – a következő VOLT-ig.

Játszottunk Gazdálkodj Okosan! élő társasjátékot és végül, de nem utolsó sorban kreatívkodhattunk (hennafestés, VOLT-zászlókészítés, karkötőkészítés, origami stb.) a BPK-ás lányok asztalánál. Akik erre jártak és bejöttek szerintem nem bánták meg, sőt gazdagodhattak matricákkal, csokikkal, sörnyitóval...

Köszönet a szervezőknek a belefektetett időért, energiáért – mindenért...

F.D.

A MISKOLCI EGYETEM TISZTELETBELI DOKTORÁVÁ AVATTÁK

Dr. Bőhm József és Dr. Tihanyi László professzorok, a Műszaki Földtudományi Kar korábbi és mostani dékánja javaslatára a Miskolci Egyetem Szenátusa tiszteletbeli doktori kitüntető címet adományozott Dr. Faragó Sándor professzornak, a Nyugat-magyarországi Egyetem rektorának.

A kitüntetés átadására 2010. június 19-én Miskolcon, a Műszaki Földtudományi Kar (egykori Bányamérnöki Kar), a Műszaki Anyagtudományi Kar (egykori Kohómérnöki Kar) és az Egészségügyi Kar közös tanévzáró ünnepi kari tanácsülésén került sor. A kar vezetői javaslatukat a laudatioban az alábbiakkal indokolták: „Dr. Faragó Sándor professzor kiemelkedő oktató, kutató, tudományos munkája, oktatás- és kutatásszervező tevékenysége mellett meghatározó és elkötelezett támogatója az ősi selmeci Alma Mater örökségének, a selmeci-soproni hagyományok ápolásának, a selmeci akadémia jogutód intézményei, a Nyugat-magyarországi Egyetem és a Miskolci Egyetem közötti kapcsolatok ápolásának és erősítésének".

Csiha Tünde Noémi

SZÉKELYKAPUT AVATTAK

Székelykaput avattak a Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kara erdélyi képzéseinek emlékére.

2010. június 25-én az Erdőmérnöki Kar tanévzáró, diplomaátadó ünnepsége nyitányaként a kar 17 évnyi erdélyi képzései emlékére székelykaput avattak a Nyugat-magyarországi Egyetem botanikus kertjében. A kaput az egyetem vezetői, a karok képviselői, Abos Gábor, a Romániai Környezetvédelmi Minisztérium helyettes államtitkára, Dr. Úry Előd, a Soproni Erdélyi Kör elnöke, a képzésben résztvevő, végzett mérnökök, számos vendég és érdeklődő jelenlétében a római katolikus egyház szertartása szerint Henczel Szabolcs egyetemi lelkész áldotta meg.

Csiha Tünde Noémi

NYÁRI KONCERTSOROZAT A BOTANIKUS KERTBEN

A Nyugat-magyarországi Egyetem Botanikus Kertje, valamint a Rektori Hivatal közös szervezésében nyáresti koncertsorozat veszi kezdetét egyetemünk „lélegző múzeumában", élő növénygyűjteményében.

A szervezők nem titkolt szándéka, hogy a botanikus kert kevésbé ismert helyszíneit színvonalas zenei programok segítségével tárja a zeneszerető közönség elé, így hívja fel egyetemünk és városunk polgárainak figyelmét az egyre szépülő botanikus kert „rejtett kincseire".

2010. június 28-án, hétfőn 21.00 órakor a megsebezett szarvas szobrának tisztásán a Szent Iván-éjszakához kapcsolódó első koncerten a Sopron Trió muzsikájában gyönyörködhetett a szúnyoginvázióval dacoló, szép számban megjelent közönség.

Tóth András

VITORLÁS HAJÓVAL KERÜLIK MEG A FÖLDET

Az Alkalmazott Művészeti Intézet formatervező szak két volt hallgatója, Rakonczay Viktória és Rakonczay Gábor, akik Tűzhangya nevű hajójukkal 2007-ben átevezték az Atlanti-óceánt, most újabb szenzációs útra készülnek.

A két bátor fiatal, miután saját tervezésű és építésű, kompozit anyagból készült evezősükkel, a Tűzhangyával sikeresen átkelt az Atlanti-óceánon, újabb kalandra készülnek. Ezt, a Földet megkerülő utat már nyolc éve tervezik. A Tűzhangya-projekt mindössze egy közben felmerült ötlet volt - árulta el Rakonczay Gábor a TV2 munkatársának.

Az út 1 évig tart majd, miközben csak 10 alkalommal kötnek ki. Útvonal: Velence, Gibraltár, Santa Cruz, Sao Ficente, Fokváros, Sydney, Auckland, Rio de Janeiro, Gibraltár, Velence.

Hogy mi a céljuk a veszélyes úttal? A WWF Magyarországgal együttműködve a bolygó természeti értékei megőrzésének fontosságára szeretnék felhívni a figyelmet.

hg

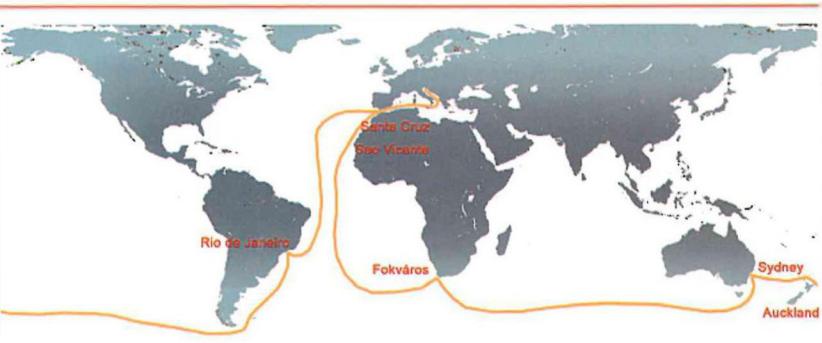

- A Rakonczay-páros,
- a Tűzhangya,
- az új hajó Las Palmas kikötőjében
- Útban Madeira felé (balra)

A hajó:
Formosa 34

Hossz: 10,37 m
Szélesség: 3,37 m
Merülés: 1,6 m
Vízkiszorítás: 6,6 t
Tőkesúly: 3,2 t
Nagyvitorla: 23 m2
Fock: 16 m2
Génua: 40 m2
Spinnaker: 70m2
Motor: Volvo Penta 23 LE